FULLS

DEL

MUSEU ARXIU DE SANTA MARIA

MATARÓ, ABRIL 1.979 Número 4

F U L L S   D E L   M U S E U   A R X I U

D E   S A N T A   M A R I A

Mataró, Abril del 1.979 Número 4

S U M A R I

Edita: Museu Arxiu de Santa Maria

Dipòsit legal: B-15.257 - 1.978

Imprimeix: Cop. Castellà
Pujol,39
Mataró.

ALGUNES QUESTIONS A L'ENTORN DEL DELME ECLESIÀSTIC, A PARTIR DEL DE SANTA MARIA DE MATARÓ.

---

1) QUÈ ERA EL DELME (1)

El delme era la forma amb la que els feligresos mantenien a les parròquies en les societats d'antic règim (o feudals). Consistia normalment en la desena part de la collita. La teoria canònica el presentava com a "un tributo que se paga a Dios en reconocimiento de su supremo dominio y en acción de gracias de darnos los frutos de la tierra", tal i com ho expressava el Rector Sumalla de Santa Maria a finals del segle XVIII. Les interpretacions laiques del caràcter del delme insistien, des del segle XVI, en la seva naturalesa temporal. Aquestes interpretacions, assimilades pel reformisme il.lustrat del segle XVIII i pel liberalisme de la primera meitat del segle passat, feien notar que el delme podia ésser infeudat, és a dir, alienat en mans de laics, arrendat o venut. Era, per tant, un dret transferible, alienable i, en conseqüència, difícilment separable de tots els demés drets i càrregues que comformaven el "complex feudal".

El delme, com a dret de naturalesa feudal que efectivament era, presentava però algunes particularitats. En primer lloc, era un dret universal, en el doble sentit que el pagava tothom i que es delmaven tots els productes de l'agricultura, al menys en teoria. En la pràctica les formes i l'abast de la seva percepció variaven d'un lloc a un altre.

El delme, per la seva universalitat, pel fet de cobrar-se del "producte brut" (o sigui, sense descomptar de la collita les despeses de producció, amortització i reserva de llavors per a la collita següent), era un dels drets més feixucs, potser el que més. Així com els drets fixats en quantitats estables (monetàries o no), com censos i altres semblants, sofreixen al llarg del segle XVIII una important depreciació, doncs els preus tripliquen el seu valor, el delme no deixa d'augmentar el seu, al ritme creixent de l'alça de preus i dels increments de la producció.

2) ORGANITZACIÓ DE LA PERCEPCIÓ I DEL REPARTIMENT DEL DELME DE SANTA MARIA.

A Mataró només es recollia delme del vi, cereals, algunes llegums i el cànem. Ara bé, els Rectors de Sta.Maria de Mataró feien constar repetidament que si no recollien delme dels altres productes de l'agricultura local, es devia al fet de que els particulars satisfeien les despeses de transport del producte del delme fins a la "Casa o Celler del delme" al carrer de St.Francesc d'Assís, propietat del Rector de Santa Maria, o bé al "Celler dels alous" a la mateixa Rectoria, si bé amb una compensació de la Rectoria als particulars.

La Casa o Celler del Delme era al carrer de Sant Francesc o de la Rectoria. Va ésser propietat de la Rectoria fins el 1875 en que es va vendre. Tot seguit va enderrocar-se per a construir-hi un nou habitatge, l'actual. Avui té el número 21 del carrer de Sant Francesc.

Foto Miquel Sala - Museu Arxiu de Santa Maria.

El Celler dels Alous ocupava la casa de la Rectoria Vella. El Rector Anton Partella va comprar-la el 1660.
Recentment restaurada, la façana es conserva en el seu estat primitiu.

Foto Miquel Sala - Museu Arxiu de Santa Maria.

En lògica correspondència al paisatge rural típic de Mataró i del Maresme, el delme del vi formava la partida més important, seguida a una certa distància dels cereals. La Parròquia rebia el delme en dues variants: de les "terres del delme" i de les "terres d'alou". Les primeres, majoritàries en escreix, eren aquelles de les quals els Rectors en rebien només 5/9 parts i les altres estaven infeudades; de les terres d'alou en canvi, en rebien la desena part de la collita totalment en exclusiva. Aquestes segones eren assimilades a una possessió senyorial típica.

Del que acabem de dir s'en desprèn que, a Mataró, no tota la massa decimal anava a parar a la parròquia. Efectivament, hi havia "grosso modo" dues grans detraccions, les parts que estaven infeudades (des de 1.608 sabem que eren 4/9 parts) en mans de diverses cases particulars de la comarca; i les que per diversos conceptes es quedava l'Estat. En aquest darrer apartat cal situar-hi els privilegis papals d'excusat, des de la Nova Planta (que consistia en que la Hisenda de l'Estat es quedava el producte decimal de la casa "major delmaire", normalment en el XVIII mataroní el patrimoni Feliu-Sisternes); el d'amortització de "vales reales" (títols de Deute Públic) a partir de 1.796; i el del "novè decimal" (la novena part del producte decimal, com el seu nom indica) que Pius VII concedí el 1.800 als Monarques espanyols. En tornarem a parlar més endavant.

3) EL DELME DINS LES FINANCES PARROQUIALS

El delme no era només en teoria sino realment la manera pràctica de com els feligresos mantenien el culte i la parròquia. És clar que no en el mateix grau a tot arreu; depenia, entre d'altres factors, del percentatge de la massa decimal que estés infeudada, de la part que el Bisbat s'emportava, etc. En el cas que estudiem, malgrat que el Rector només rebia 5/9 parts de la massa decimal total, els ingressos del delme representaven entre un 60 i un 70 % dels ingressos totals en els anys centrals del segle XVIII, i si hi afegim el producte de les terres d'alou entre un 70 i un 80 %.

Observant el quadre on hi hem resumit l'estat de les finances parroquials per a dos quinquennis, es pot treure sense dificultats dues conclusions. La primera d'elles, insistint en el que acabem de dir, fa observar el lloc clarament subordinat dels ingressos d'altres procedències (misses, baptismes, enterraments, drets diversos derivats del culte...). La segona fa veure que en el segon quinquenni estudiat (1.775-1.779) el delme ha estat un guany net pel Rector, o, dit d'una altra manera, que la parròquia hauria pogut perfectament sostenir-se només amb els ingressos procedents del culte.

INGRESSOS I DESPESES DE SANTA MARIA 1.752-1.756 i 1.775-1.779 (mitjanes quinquennals en lliures, sous i diners).

INGRESSOS	1.752-56	1.775-79
Delme	1325	1537
Alous	120	150
Lluïsmes	-12	3
Fundats (misses i solemnitats div.)	164-16-3	278-2
Sepultures, drets funerària, etc.	233-14-4	(398-19-6
Ofertori i demés oblacions	40	(
Casa i hort	---	70
T O T A L	1884-16-8	2438-8-8

DESPESES		
Censos i censals	59-3-10	59-4-2
Salari campaner	50	50
Consum de cera	60	60
Fundats (part no coberta ingr.)	60	
Manteniment escolà major	80	100
Fer tocar campanes	36-19-8	
Sobre-sou vicari, dels enterraments,etc.	25	
Fer tocar campanes funerals	45-1	
Misses residents	51-12	
Manutenció vicari	90	120
Mosso, criada i cavalleria	219	136
T O T A L	776-15-10	771-4-10
LÍQUID RESULTANT	1108-1	1667-3-10

S'ha de dir que la parròquia mataronina era de les més privilegiades del Principat. En l'interessant "Memorial del Rector Folquer", publicat en aquests Fulls per Manuel Salicrú, s'afirma que "la Rectoria de Mataró és la més pingüe del Bisbat i de tota Catalunya. Tindrà de renda més de 1.500 lliures. Té censos, cases, i terres d'alou...". Probablement Folquer exagerava, però en tot cas serà una expressió recurrent en el set-cents i fins a l'abolició del dret. El que ens interessa, però, és determinar aproximativament les raons d'aquella prosperitat. Podriem destacar-ne les següents. Primerament, el delme de Santa Maria es recollia en un terme agrícolament ric i, en el set-cents, en plena transformació; en donen testimoni diversos viatgers de l'època que el visiten, des de Zamora fins a l'agrònom anglès Young. En segon lloc, que el Rector retenia pràcticament la totalitat del delme diferència d'altres parròquies que únicament només es quedaven la primícia. Finalment, en raó de certes particularitats d'administració, doncs els Rectors mataronins no arrendaven el dret del delme, com feien els Bisbats, altres parròquies o, en general, molts dipositaris de drets senyorials sinó que organitzaven la pròpia comercialització del producte, no ells, és clar, sinó el personal de la Casa del delme. D'aquesta forma es podien aprofitar les fluctuacions estacionals dels preus, una de les principals possibilitats d'incrementar el valor del producte, especialment en els cereals. Sovint quan arribava el moment de la collita d'aquells, la parròquia mataronina conservava encara emmagatzemat blat i altres cereals de la collita precedent.

4) CONFLICTES AL VOLTANT DEL DELME

El delme, per la seva importància econòmica i social, va ésser sovint una font de conflictes. Aquests es faran particularment aguts quan, en el conjunt espanyol, l'antic règim començarà a declinar, és a dir a finals del set-cents i en els tres primers decennis del segle XIX. A Mataró aquests conflictes tindran també la seva projecció. N'hem considerat tres nivells, que són per a nosaltres els més significatius i que, lògicament, tenen relació entre ells.

Un primer tipus de conflicte és el que es plantejarà entre l'Estat i l'Església a finals del XVIII i començaments del segle passat. L'Estat espanyol -la monarquia absoluta- permanentment hipotecat per la fallida de la Hisenda, intentarà amb diversos procediments beneficiar-se de l'enorme acumulació de riquesa que representa la massa decimal. Ja n'hem esmentat anteriorment alguns exemples. En el cas mataroní, el primer conflicte d'importància es produirà al voltant del "novè decimal". Aquest era, com ja s'ha dit, la concessió de la novena part de la massa decimal de cada parròquia a l'Estat. Una concessió papal que els Bisbats reconeixeran molt més ràpidament que les parròquies. La correspondència del Rector Vernede de Santa Maria demostra palesament que, a Catalunya, la resistència de les parròquies es va mantenir almenys fins el 1.805.

Dia 26. Octubre 1778. he pagat a Miquel
Farrer las rasinas dels alous Contingu-
das en esta llibreta que suman trenta-
dos lliuras dos sous

Dibuix de la "LLIBRETA DELS ALOUS" de l'any 1778.

M. A. S. M.
Arxiu del Rector - Plec núm. 23.

El Rector mataroní aconseguirà no pagar fins a mitjans del 1.803. Ho aconseguirà mercès a dues mesures de resistència paral.leles i complementàries. D'una banda, en una al.legació jurídica que no per inhàbil estava de partida abocada al fracàs, Verneda pretenia que, descomptant del delme la primícia -considerada de primera necessitat-, aquell no arribava als 600 ducats (720 lliures catalanes), quantitat considerada com a mínima pel sosteniment de la parròquia. L'argumentació de la part contrària -els arrendataris del dret a nivell del Bisbat (el famós Cortadelles de Calaf) i el sub-arrendatari per a Mataró (el notari Torres)- consistirà en fer notar que el Rector "no necesita...de la primícia para su decente manutención porque para ella y para limosnas le sobran los pingües réditos de su Rectoría, pues son bastantes para mantenerse con decencia no sólo un Sr. Rector sino un Sr. Obispo...".

Complementàriament al recurs als tribunals, el Rector mataroní es negà a pagar allò que se li exigia. La correspondència de Verneda acredita que aquesta actitud és adoptada també per diverses parròquies veïnes. Com feia notar Marià Oliveras, Sub-col.lector d'Espolis del Bisbat, "el Cura Párroco de la de Mataró se retrasa con dicho pago, en consideración de no haber pagado tampoco sus párrocos vecinos". A finals del 1.802 i començaments del 1.803 la qüestió encara no estava resolta. Anton Torres es queixava a les autoritats pertinents de les argúcies del Rector mataroní, doncs aquest havia fingit hàbilment pagar la part que li corresponia de bestreta, de tal forma que l'arrendatari local "creyendo que aquél Cura iba de buena fe, siguiendo la bisarria con que parecia iba, condescendió a la solicitud, llenando aquella cuba con que al parecer le prestaba el Rdo.Rector, diciéndole formase sus quentas para liquidar la parte del noveno de los granos vendidos, y los gastos de collecta de los granos y del vino. Pero como la inteción de aquél Rector (según acaba de manifestar) no era de cumplir lo que ofrecía, apenas por el suplicante se le ha recordado la entrega de las quentas, y requerido de las diez y siete cargas de vino de la cuba se ha opuesto formalmente a uno y a otro...".

La Reial Ordre del primer de gener del 1.802 deixà el plet sense efecte, en benefici naturalment de les finances estatals i, al seu torn, dels arrendataris dels drets. Intentant acabar definitivament les resistències de les parròquies a la liquidació del novè declarava obligatòria la contribució universal de les parròquies "al Noveno por todas sus rentas, ya se llamen diezmos o primicias, para que de esta forma se perciba aquél de la quota decimal ordinaria sin disminución, extendiéndose los efectos de esta declaración o providencia a los que no hayan efectuado pagos, o a todo lo pendiente". (El subratllat és nostre). A finals del 1.803 el Rector Verneda comença a pagar els endarreriments del novè, 500 lliures per al de 1.800-1.801, 450 per als anys següents i com a anualitat habitual.

Un segon tipus o nivell del conflicte és el que es produí entre els perceptors del delme i la pagesia local, a partir del trienni liberal. Es tractava d'un conflicte d'abast espanyol, d'una gran transcendència històrica i del que en tenim nombrosos testimonis de contemporanis, des de Mendizábal fins al gran hisendista Ramón de Santillán. Consistia pura i simplement en una generalització de la defraudació als perceptors de rendes decimals,

ja fossin laics o eclesiàstics. A Catalunya, per exemple, Pascual Madoz en 1.835, quan era director de "El Catalán", òrgan del liberalisme progressista de Barcelona, publicà un fullet sobre el delme i els bens eclesiàstics amortitzats, on deia: "Los propietarios principiaron por ocultar sus productos a fin de no dar al clero lo que necesitaban para la subsistencia de su familia, y a poco a poco abandonando la máscara, publicaban la injusticia que se les hacia, en tener que sustentar al clero regular y parte del secular, que consideraban como inútil y perjudicial a la sociedad civil. De aquí se siguió el que minorasen las rentas del clero por la falta del pago de diezmos, y más de una vez se sirvieron las corporaciones eclesiásticas en la pasada época (2ª etapa del regnat de Ferran VII, J.F.) de los voluntarios realistas para registrar las casas de los labradores, y ver quien pagaba con exactitud. De aquí que la lucha entre el pueblo y el clero..." (2)

La caiguda de les quantitats efectivament recollides pels perceptors del delme de Mataró és claríssima entre 1.823 i 1.838. En el quadre següent resumim l'evolució del producte del delme del vi i dels cereals en aquells anys de la crisi final de l'antic règim i del començament de la Revolució liberal:

EVOLUCIÓ DEL DELME DEL VI I CEREALS

(En mitjanes quinquennals en càrregues i quarteres)

VI		CEREALS	
1.787-1.791	554,4	1.787-1.791	262,8
1.792-1.796	574,2	1.792-1.796	279,0
1.797-1.801	466,2	1.797-1.801	295,8
1.810-1.814	419,4	1.802-1.806	343,2
1.815-1.819	312,2	1.812-1.816	356,8
1.824-1.828	521,2	1.817-1.820	372,0
1.829-1.833	453,6	1.823-1.827	216,0
1.834-1.839	226,0	1.828-1.832	223,0

Com es pot observar, la caiguda dels cereals ha estat més intensa que no pas la del vi, justament en un moment en el que tot sembla indicar que s'ha produït un cert augment de la producció. Les raons d'aquest defraudament de la pagesia als perceptors del dret són variades i complexes, com ha explicat el professor Fontana en una obra recent, es tractava d'un autèntic moviment de revolta camperola, en la que òbviament hi confluïen els interessos dels petits camperols i dels propietaris rurals, amb problemàtiques distintes o objectius no pas idèntics,

Deuen los S.ors Interessats del Delme de Mataró per las trejinas, y gastos fets en lo any 1778

Carrer de St. Franch	85.10.6
Carrer de Bonayre	20. .6
Carrer de Argentona, y St. Pau	26.3.6
Carrer den Molas	6.13.
Carrer de St. Jph. Sta. Theresa, y Rambla	27.19.
Carrer de la Riera	32.17.6
Carrer Nou	27.1.3.
Carrer de Fra Jaume	3. .6
Carrer den Palau	13.6.
Carrer den Pujol	3.5.6
Carrer de Barcelona	16.11.
Plaça de St. Christofol	12.9.
Plaça Major, y Carrer de Sta. Maria	19.5.6
Carrer de St. Simon	29.2.
Carrer de la Palma, y Plaça del Beato Salvador	14.11.6
Pou de vall, y Carrer de St. Pere ve mar	8.1.
Rebalet	11.5.
Carrer de St. Antoni, St. Joan, y St. Franch	7.5.
Camí Real	10.13.6
Massabá, y Carrer de St. Sedorni	80.1.
Vallveix	54.10.6
Cirera	22.17.6
Argentona, y treyá	7.9.
Mata	32.11.
Llavaneras	53.17.
Parcers de Casa Feliu	13.14.6
Gastos del Seller	38.7.9
	674.9.

Suma la traspplana			674.9.
Jornals del Seller			71.14.
Per lo Selari del Escrivá			25.
Per 12 Cups se han trefagat que han donat per terso 127 Carregas 1/4 si pagat			
á Jalpí	a 39	6.69	14.14.
á Portell	a 29	1.19	
á Vilalva	a 29	1.19	
		136.1198.	785.17.
Per 5 tersons toca al Sr. Rector		171.1298.	
Per 2 Ydem toca al Sr. Jalpí		87.691.	785.17.
Per 1 Ydm. toca al Sr. Portell		87.691.	
Per 1 Ydm. toca al Sr. Vilalva		87.691.	
9. tns			000.0.0.

Deu lo Sr. Rector per lo cumpliment	1.1198.
lo Sr. Jalpí	.1298
lo Sr. Portell	.691
lo Sr. Vilalva	.691
	2.179

Pau Andreu Escrivá del Delme

FULL ESTAT DE COMPTES DEL DELME. Any 1778
M. A. S. M.
Arxiu del Rector - Delme.

empesos però per l'augment de les càrregues tributàries i la caiguda dels preus agrícoles.(3)

El tercer nivell correspondria a la seva abolició definitiva. És un procés llarg i complex, que comença en 1.834 i que no acabarà sinó a finals dels anys quaranta amb l'aprovació del subsidi compensatori de "culto y clero", a través del qual l'Estat es feia càrrec de les despeses del culte i del sosteniment dels eclesiàstics. L'abolició del delme era una peça més en la construcció de l'edifici liberal, en la liquidació de les traves que l'ordenació de l'antic règim oferia al creixement de les estructures capitalistes en ascens. Perquè, com ha assenyalat Josep Fontana en l'obra abans citada: "a més dels mecanismes que van permetre la transferència de propietat d'unes mans a d'altres (es refereix a les grans desamortitzacions, J.F.), és necessari estudiar aquells altres que van servir per convertir la propietat "imperfecta" en "perfecta".(4) L'abolició del delme era una d'aquelles reformes que afavorien la propietat plena, sense restriccions de cap mena, característica del sistema social capitalista.

Aquesta mesura liberal, però, trobà una seriosa resistència en els eclesiàstics que, cal recordar-ho, formaven en aquella conjuntura un dels flancs de la protesta carlina. Un dels motius de descontent era l'abolició del delme, que havia liquidat la base de sustentació de les parròquies, allò que, com en el cas de Mataró, els hi assegurava la preeminència en la vida local, a través del culte, la beneficència i, fins i tot, el crèdit.

L'abolició del delme va tenir unes conseqüències clares per a Santa Maria. En el quinquenni de 1.829-1.833 (un període d'evident defraudament camperol) els rectors rebien un ingrés anual aproximat d'uns 10.080 rals de velló. Quan en 1.845 la Rectoria començarà a rebre el subsidi de "culto y clero", el corresponent a les anualitats de 1.841-1.842 i 1.842-1.843, aquestes sumaven uns 5.200 rs.vn. (3.000 pel Rector i la resta pel Vicari), quantitat que representava una reducció aproximada del 75 %. La reducció del nivell d'ingressos per l'abolició del delme afectà durament a les parròquies del tipus de la mataronina, si podem creure en aquest punt les afirmacions dels rectors mataronins contemporanis dels fets. En primer lloc, perquè probablement el subsidi estatal compensava millor a les petites parròquies o aquelles que abans no es gaudien d'un delme ric; segonament, perquè altres parròquies que no tenien delme, com per exemple la majoria de les barcelonines, compensaven aquesta manca amb taxes més elevades en el culte i els serveis parroquials. El Rector de Mataró descrivia la situació de Santa Maria després de l'abolició en aquests termes: "la renta del curato toda consistia en frutos la cual por redituar ellos solos más que otra parroquia del Obispado Habiase el uso o comercio en esta parroquia, que en muchas de todas las parroquias de este Obispado hay sus derechos, en la de Mataró no los hubiese, y en otros fueran tan insignificantes que no mereciesen el nombre de derechos". De tal manera que, a pesar que "pesaban sobre el Párroco de todas las cargas del culto y de la Iglesia y algunas otras gravísimas, las que no obstante eran llevaderas en virtud del pingüe Diezmo y Primicia de que gozaba..." En la direcció d'aquests plantejaments els

rectors mataronins intentaran igualar-se en drets (taxes o "aranceles" de les funcions del culte) a les parròquies barcelonines. La situació financera de la parròquia posterior a l'abolició del delme és, però, una altra història, de la que en parlarem en una altra ocasió.

En un Promptuari -registre de l'Arxiu del Rector- en el moment immediatament posterior a l'abolició del delme, una mà anònima hi anotà: "En los dias del any de 1.843 en que se troba suprimit lo delme per lo gobern fas la seguent anotació manifestant lo modo com era distribuit lo de esta parròquia; pero ho fas perque sempre més confia lo que se deya, y perque se fassi igualment si permet lo Sr. que algun dia revisca". Actitud prou eloqüent dels eclesiàstics a l'abolició de la secular forma de sustentació de les parròquies, que clou adequadament aquesta breu nota sobre el delme de Santa Maria de Mataró.

Josep Mª Fradera i Barceló

1) Nota de l'autor.

Aquestes qüestions són la versió abreujada d'un treball més ampli sobre el Delme de Mataró, que va ser presentat al Primer Col.loqui d'Història Agrària dels Països Catalans, celebrat a Barcelona la passada tardor, i que s'editarà conjuntament amb les actes del Col.loqui. Per aquest motiu no s'han incluït en aquesta versió les xifres que són la base de les afirmacions que s'hi fan.

Una segona part del treball presentat al col.loqui tampoc queda inclosa en la present versió; com que el delme era aproximadament la desena part de les collites globals, les dades del delme s'utilitzen també com a font d'aproximació a l'evolució de les estructures agràries. La part dedicada a aquest objectiu no apareix, com es podrà observar en la present redacció.

Finalment he d'agraïr a en Manuel Salicrú i a l'equip del Museu Arxiu de Santa Maria, l'ajuda en la recerca del material documental.

2) P.Madoz, Reseña sobre el clero español y examen de la naturaleza de los Bienes ecle iásticos, Barcelona 1.835.

3) J.Fontana, La Revolución Liberal (Política y hacienda, 1.833 1.845). Madrid, 1.977 pp. 310-315

4) Ídem, p. 282

EL "SAGGIO STORICO-APOLOGETICO DELLA LETTERATURA SPAGNUOLA" DE FRANCESC XAVIER LLAMPILLAS I DE CERDÀ (1.778-1.781).

S'escau ara el segon centenari de la primera edició del *Saggio Storico-Apologetico della Letteratura Spagnuola contro le pregiudicate opinioni di alcuni moderni Scrittori Italiani*, publicada a Gènova entre 1.778 i 1.781. El nom de l'autor, Francesc Xavier Llampillas i de Cerdà, pot ser que no sigui massa familiar a molts dels meus conciutadans. He pensat, doncs, que no seria supèrflua una senzilla evocació, en aquestes pàgines, de l'home i de l'obra.

1. Francesc Xavier Llampillas i de Cerdà: apunt biogràfic.

El Mataró de 1.731, en el que neix Francesc Xavier Llampillas (1), és una important població catalana amb un intens comerç marítim, amb oficines notables per la perfecció de llurs manufactures, sostinguda per una classe dirigent que posseix els recursos econòmics indispensables per a posar els fonaments de la futura indústria tèxtil i amb una base important de població dedicada a l'agricultura que havia aconseguit donar una extensa anomenada als seus productes.

Pagesos i mercaders són, respectivament, els dos pols de conservadurisme i voluntat de progrés en una població perfectament estratificada i ja corsecada per el carrerisme burocràtic que sol.licitava les apetències dels ciutadans després de la definitiva implantació del poder borbònic.

La família Cerdà-Llampillas era un típic exponent de quasi tots aquests condicionaments socials suara esmentats. Francesc Xavier creixerà, doncs, en un ambient relativament benestant d'una Ciutat Cap de Corregiment que desitja superar el seu "provincianisme" amb una ferma voluntat d'autoafirmació en les dimensions econòmiques, socials i culturals.

Fruit del desig d'assegurar a llurs fills l'educació "literària" que els nous temps exigien, els mataronins firmaren, quan el nostre protagonista no tenia encara sis anys (1.737), unes capitulacions amb l'Ordre dels Clergues Regulars Pobres de la Mare de Déu, que tenien com a objecte l'establiment de l'Escola Pia a llur ciutat. Es voldria remeiar d'alguna manera el no haver aconseguit del pretendent austríac a la Corona de les Espanyes l'erecció a la capital del Maresme de la desitjada Universitat Literària. Aspiració que era impensable dintre de la política d'unificació a Cervera de l'ensenyament superior català fermament mantinguda pel Cèsar borbònic.

Dos anys més tard, 1.739, es col.locava la primera pedra del futur col.legi escolapi, en el que no és improbable que Francesc Xavier fes els seus primers estudis.

Registre del Baptisme de Francesc Xavier Llampillas i de Cerdà.

"Cerdà y Llempillas. Al primer de Dbre. de mil set cents trenta y hu, fonch Batejat en las fons Baptismals de la Igl. Par. de Sta. Maria de Mataró Bisbat de Barna. per mi lo Rt. Dr. Pasqual Bellsolell prere. y Vicari de dita Igl. Franco. Onofra, Andreu, Fausto, Joan, Joseph, Rafel y Anton; fill llegitim y n. de Dn. Joseph de Cerdà y Guell y de Dna. Antonia de Cerdà de Llempillas conjuges; Padrins Dn. Onofra de Homdedeu y Dna. Raimunda Oliva"

M. A. S. M.
Llibres sagramentals.
Llibres de Baptismes. Volum 13. Fol. 224 r.

Desconeixem com i on es produïren els primers contactes del futur jesuïta amb la Companyia, però, de fet quan tenia escassament setze anys i mig, 8 de juny del 1.748, vestia per primera vegada la sotana dels fills d'Ignasi de Loiola.(2)

La seva formació en les cases de la Companyia de Jesús no degué ser molt diferent de la -per nosaltres més coneguda- d'un altre compatrici seu, el P. Josep Manuel Peramàs, quasi coetani (3): noviciat a Tarragona, trienni d'estudis literaris a Manresa, filosofia a Saragossa i un altre trienni com a "maestrillo" a Cervera on ensenyà "lletres humanes" i llatinitat.(4) En aquesta última ciutat, sens dubte, cursà també els estudis teològics.

Posteriorment Llampillas ensenyarà, en el Col.legi Jesuític de Cordelles (5), i en un primer moment, les humanitats i la retòrica, després en 1.760, filosofia amb un remarcable èxit, (6) fins a la seva deportació, en 1.767.

El P. Onofre Prat de Saba impartia les lliçons de lògica, els restants tractats filosòfics eren competència del mataroní.(7) I tots dos, juntament amb el P. Tomas Cerdà que ensenyava les matemàtiques, eren els defensors a Barcelona de l'escola jesuítica cerverina que, intentant superar una escolàstica rutinària i una renovació superficial i infantil, proposava una línia tradicional però amb una gran atenció a les aportacions noves de la ciència. No en va eren tots tres deixebles dels primers que a Cervera havien gosat explicar per primera vegada la física "moderna".

Testimonis de l'activitat literària i filosòfica de Llampillas, en el temps en que fou professor al Reial Seminari de Nobles de Barcelona, són algunes obres que hem descrit bibliogràficament en un altre lloc, (8) i que ressenyem més avall.

Els temps per la Companyia de Jesús eren difícils. Els enemics dels jesuítes des de les lluites d'aquests contra els protestants i els jansenistes eren nombrosos. La mateixa forma de procedir dels <u>padres</u>, que s'ha plasmat en una connotació pejorativa del mot "jesuíta" en quasi tots els diccionaris, i la prepotència demostrada en la França de Lluís XIV per part dels religiosos, feu que es guanyessin l'adversitat de totes les corts borbòniques posteriors. La part que tingueren en la revocació de l'Edicte de Nantes i en l'emigració massiva dels protestants francesos en 1.685, la qüestió de la butlla <u>Unigenitus</u> i la indiscriminada oposició als "galicans" amb fortes pressions sobre el "Rei Sol", tingueren com a dolorosa contrapartida les expulsions de la Companyia en el segle XVIII i el Breu <u>Dominus ac Redemptor</u> de Climent XIV.

Havia ja estat decretada (1.759) l'expulsió de Portugal dels membres de la Companyia i la supressió de l'Orde a França (1.762), després de l'<u>affaire</u> Lavalette. A Espanya s'havia exclòs dels càrrecs públics els considerats "amics dels Jesuítes". En la primavera de 1.766 l'anomenat "motí d'Esquilache" preparà pròximament el terreny per a l'expulsió. El 29 de gener de l'any següent, el Consell extraordinari reunit a l'efecte, basant-se en el dictamen preparat per Campomanes, resolgué l'expulsió dels

jesuítes de tots els dominis de la Corona espanyola i la incautació de llurs bens. El 27 de febrer Carles III signava el decret d'expulsió, (9) L'execució fou confiada al Comte d'Aranda qui el 20 de març dirigia a totes les autoritats una circular amb el manament exprés de que no obrissin un document, enviat en annexe, fins el 2 d'abril. En la nit del 2 al 3 d'abril de 1.767 es va intimar als jesuítes el decret d'exili.

Els religiosos trets de llurs cases per la força armada, sense cap atenció per els malalts i els vells, pogueren emportar-se únicament la roba que vestien i el breviari. Foren concentrats ràpidament en determinats ports. Francesc Xavier Llampillas es retrovà amb altres 531 cofrares de les cases de la Corona d'Aragó, en el petit port de Salou. El 29 d'abril foren embarcats en tretze vaixells agrupats entorn de la nau capitana "El atrevido" comandada per Antoni Barceló. A les nou del vespre del 30 d'abril de 1.767 les naus deixaven el port tarragoní.

Després d'una curta escala al port de la Porrassa per a recollir els jesuítes residents a Mallorca i Eivissa, el 4 de març posaren proa vers els Estats Pontificis. (10)

Mentre tant Climent XIII, aconsellat pel seu Secretari d'Estat, Cardenal Torregiani, i pel General de la Companyia de Jesús, Lorenzo Ricci, resolgué no admetre en els seus estats els desterrats, com a protesta contra la Pragmática Sanción del borbó espanyol. Ens podem imaginar la sorpresa dels jesuítes quan, al moment d'arrivar llurs vaixells a Civitavecchia, trobaren tancat el port i veieren els canons de les torres pontifícies apuntar amenaçadorament en contra d'ells.(11) No admesos tampoc a Liborno i Gènova, la cort d'Aranjuez resolgué finalment desembarcar-los a Còrsega, illa sota el domini nominal de la República de Gènova però controlada efectivament pel nacionalista Pasquale de'Paoli.(12)

En l'illa els jesuítes s'organitzen com poden. Formen una mena d'acadèmia sense llibres que permet als més joves de prosseguir els seus estudis i als altres de continuar d'alguna manera llurs activitats científiques. Llampillas va continuar, possiblement entre les feréstegues rocositats de l'illa, les seves lliçons filosòfiques no sense una íntima enyorança de la càtedra barcelonina i un amorós record d'una altra platja molt més acollidora i suau, plena de llum reflexant el topaci de l'arena i la maragda de l'aigua. Platja on sens dubte havia jugat de petit, tot admirant els vaixells ancorats davant Mataró.

Després del tractat signat entre Gènova i França, el 15 de maig de 1.768, el general de l'exèrcit francès d'ocupació, Marbeouf, exigeix al govern de la "Sereníssima" que els jesuítes siguin conduïts per la Ligúria i Parma, als estats pontificis. El 31 d'agost vaixells francesos transporten els religiosos de la Companyia establerts a Còrsega, a les costes de la península itàlica, per a fer efectiva la pretensió francesa. La major part però, desembarcà a Liborno, des d'on foren emmenats, uns a Romagna i les Marques, altres a Roma. Sembla que F.X. Llampillas es va instal.lar en un primer moment a Ferrara, on algun autor (13) diu que ensenyà Teologia.

El dia 2 de febrer de l'any següent, 1.769, quan ja semblava que el consentiment tàcit del Papa havia ofert als jesuítes exiliats el sojorn i la tranquil.litat tan anhelats, mor Climent XIII. El cònclave per a l'elecció del seu successor sofreix l'intervencionisme descarat de les corts borbòniques, que utilitzen l'"exclusiva" per a vetar els candidats considerats contraris a llurs interessos. Finalment, el 19 de maig, és elegit per a la seu romana Lorenzo Gangarelli que pren el nom de Climent XIV. Aquest Pontífex és ben aviat pressionat molt fortament per a que ordeni l'extinció de la Companyia de Jesús. I, finalment cedeix. El 21 de juliol del 1.773, signa el Breu Dominus ac Redemptor (14) amb el que es suprimeix l'Orde dels jesuïtes en tota la Cristianitat "per a restablir la pau". En el mateix document, prohibeix escriure sobre el Breu i les seves motivacions.

A partir del coneixement del document pontifici en les diverses diòcesis italianes, els jesuïtes deixen llurs cases i formen una mena de comunitats reduïdes -normalment de tres membres- integrades per ex-religiosos que viuen junts o molt a prop. Periòdicament celebren reunions i pregàries, amb gran discreció. A aquest fet es refereix sens dubte Napoli Signorelli quan, en una carta a G.Tiraboschi, deixa entreveure que Llampillas convivia o es trobava sovint amb "altri due Spagnuoli suoi compagni". (15).

En aquestes circumstàncies, G.Tiraboschi (16) comença, el 1.772, la publicació del primer tom de l'edició princeps de la seva Storia della Letteratura Italiana, (17) que acabarà el 1.781. Obra molt important per a la historiografia literària italiana. En ella, el bibliotecari de la cort estense, es revela no solament com a un extraordinari erudit, sino com a una potent ment constructiva. Seguidor del mètode naturalístic de Muratori, es proposà, estimulat per F.A. Zaccaria, d'elevar un veritable monument a la història literària italiana, similar al bastit per el creador de la moderna historiografia civil d'Itàlia. Amb la mateixa abnegació, amb la mateixa escrupulositat i amb el mateix respecte al document, imposant-se les mateixes limitacions per a no aventurar-se en camps massa apartats del seu temperament o dels seus interessos, en menys de deu anys reexí a compilar i publicar la seva obra major, informada pel concepte que, en aquell temps, es tenia de la "literatura", i que converteix la història literària en la història del progrés en quasi totes les ciències. És així com en la seva Storia tenen el seu lloc, a més dels literats, els metges, els astròlegs i els científics, des de l'època romana fins al segle XVII. Hi trobem un quadre vast i ric de la cultura italiana amb un especial èmfasi per a l'època del Renaixement, tractada amb una gran abundància de detalls en els volums VII i VIII que, sens dubte, són els millors de la gran obra.

La Storia tiraboschiana és, sobre tot, una obra de consulta, un repertori utilíssim, i en alguns aspectes indispensable, per la gran seriositat, erudició i equilibri en que està concebut i realitzat. Els fets comprovats són cronològicament consignats, observant la relació de causa a efecte. La recerca d'arxiu predomina sobre la investigació literària. Les figures dels poetes són sacrificades, fins i tot l'Alighieri i l'Ariosto, en homenatge a la cultura, en el particular sentit que el mot tenia per a l'abate bergamasc. Cultura i literatura eren per a Tiraboschi, com per a la major part dels erudits del seu temps,

Colombo sculp.

HIERONYMUS TIRABOSCHIUS BERGOMAS.

Ingenia expendens, quibus Itala terra superbit,

In patriis primas hic tenet ingeniis.

una única i idèntica noció. Cultura, però, de gran volada que, animada per una sincera passió per la pàtria italiana, fa molt simpàtica la figura de l'ex-jesuïta, modest, docte, vivaç, batallador, tenaç i sempre cavaller.

L'Obra del seu antic confrare degué impressionar poderosament a l'ex-jesuïta mataroní, que aleshores sojornava a Gènova. La seva dedicació a les humanitats, la retòrica i la filosofia, predisposava l'interès de Llampillas per a l'Storia de G.Tiraboschi. La maduresa literària d'Itàlia, l'esperit de recerca típicament "modern" que el Renaixement innoculà en els seus fills i la peculiar manera amb que l'erudició setcentista tractava les "autoritats", colpíren l'antic catedràtic de Cordelles, fill d'una Catalunya que s'havia trobat en plè "Segle de les Llums" sense haver experimentat amb profunditat el trencament renaixentista. En la pàtria de Llampillas s'havien renovat les formes i els estils, però no pas els condicionants bàsics del pensament, ancorat encara en l'ordre de valors medieval.

Potser fou aquesta pregona fidelitat als valors continguts en les formes estètiques del passat la que donà modernitat i interès a la "reacció" llampilliana, enfront de la interpretació academicista de la història literària dels erudits italians de l'últim terç del segle XVIII. La reivindicació dels valors despreciats pels "letterati" italians posà estranyament l'autor del Saggio storico-apologetico en sintonia amb les corrents romàntiques que fadigosament s'obrien pas en les regions més nòrdiques d'Europa.

El despreci envers els literats espanyols que Llampillas creié veure en l'obra de Tiraboschi, la culpable ignorància de la producció literària espanyola per part d'aquest i l'acusació de que precisament havien estat els espanyols els introductors del mal gust a Itàlia, foren els motius que induïren a l'exiliat mataroní a iniciar una de les polèmiques més curioses i interessants de la Itàlia erudita del segle XVIII. (18)

Fou aquesta polèmica la que esperonà al mataroní a escriure el Saggio storico-apologetico que comentarem més endavant, i que convertí a Llampillas fins a la seva mort, a Gènova el 20 d'agost del 1.810, en una coneguda i discutida personalitat del panorama cultural italià de la fí de l'"Antic Règim".

2. Obres de F.X. Llampillas i de Cordà

En la producció literària de Francesc Xavier Llampillas, podem distingir dos estadis perfectament diferenciats: el de les obres escrites a Barcelona i els de les restants obres, escrites a Itàlia. Aquesta diferenciació no es basa solament en la llengua emprada en els seus llibres i opuscles, o en les característiques exclusivament ambientals, sinó que és la mateixa temàtica que canvia completament. En el Llampillas professor a Barcelona, predomina l'interès academicista. Són temes de filosofia, peces oratòries o composicions literàries que plasmen i exemplifiquen les teories professades en les seves càtedres de Cordelles. En el Llampillas resident a Itàlia, o "Abbate Lampillas", com l'anomenaren allí,

6. Barcelona, (1.766):

Theses philosophicae quas in Phil. laureae petitione coram Illust. Adm. Mariana Barc. Congregatione defendebat P. Francisci Xav. Llampillas Soc. Jes. auditor philosophus D.D. Narcisus de Duran et de Bastero die 5 Novembris. Barcinone: Apud Joannem Nadal Typographum. (24)

7. Barcelona ?

Mariana y Lauretana letanía: ameno paraíso en donde hallan los más dulces y tiernos entretenimientos los hijos de la gran reina de los angeles, Maria Santísima. Esplícase con una elegante poesía, los epítomes que da La Iglesia à su gran maestra y madre, compuesta por el P. Francisco Llampillas de la Compañía de Jesús. (25)

b) Obres escrites a Itàlia

8. Gènova, 1.778-1.781:

Saggio storico-apologetico della letteratura spagnuola contro le pregiudicate opinioni di alcuni moderni Scrittori Italiani. Dissertazioni del Signor Abate D. Saverio Lampillas (...) Genova (...) Presso Felice Repetto in Caneto. Con licenza dei Superiori.(26)

Obra en 6 volums

De la mateixa obra en coneixem una altra edició romana que va començar a imprimir-se el 1.779, i dues edicions de la traducció castellana de Josefa Amar y Borbón, una impresa a Saragossa entre 1.782 i 1.784 i l'altra a Madrid el 1.789. Al menys en part es va tornar a imprimir a Madrid en 1.854.

9. Gènova, 1.778:

Risposta del Sig. Abate D. Saverio Lampillas alle accuse copilate dal Sig. Abate Girolamo Tiraboschi nella sua Lettera al Sig. Abate N.N. intorno al Saggio Storico-Apologetico della letteratura Spagnuola. Genova MDCCLXXVIII. Presso il Repetto, in Canneto. Con approvazione.(27)

La traducció castellana d'aquesta obra es va estampar a Saragossa el 1.786 i a Madrid el 1.789, seguida d'un "índice alfabético de los principales autores y materias que comprenden los seis tomos del Ensayo Histórico-Apologético del Abate Lampillas".(28)

10. Gènova, 1.780:

Risposta dell'Abate Saverio Lampillas alla lettera scrittagli dall'Abate Saverio Bettinelli sopra il Tomo I.della Parte II. del Saggio Storico-Apologetico della Letteratura Spagnuola e pubblicata nel tomo XIX. del Nuovo Giornale di Modena. Genova, M.DCC.LXXX. Presso Felice Repetto. Con licenza de'Superiori.(29)

11. Roma, 1.781:

Lettere de'Sig. Abati Tiraboschi, e Bettinelli con le risposte del Sig. Ab. Lampillas intorno al Saggio Storico-Apologetico della Letteratura Spagnuola del medesimo. Da servire di continuazione del medesimo Saggio. Roma MDCCLXXXI. Per Luigi Perego Salvioni in Sapienza. Con Lic. de'Superiori.(30)

Les obres sota els nn. 8-11, com s'ha pogut comprovar, es tan emmarcades en la polèmica encetada per Llampillas a partir de la publicació de la Storia della Letteratura Italiana de G. Tiraboschi.

12. Gènova, 1.784:

Lettera dell'Abate N.N. a S.E. il Sig. March. N.N. intorno il libro del Sig. Canonico Luigi Litta sopra il diritto di stabilire impedimenti dirimenti il Matrimonio, e di dispensarne. In Italia, MDCCLXXXIV. E trovasi in Genova presso Felice Repetto.(31)

El llibre a que fa referència l'obra de Llampillas és: A.S. LITTA,(32) Del diritto di stabilire impedimenti dirimenti il matrimonio, e di dispensarne: Lettere, Pavia, 1.782; 2ª edició: Pavia, per Pietro Galeazzi, 1.783, 2 vols.

13. Madrid, (...)

Supplemento à la Instrucción Eclesiástica de Benedicto XIV, sobre los Seminarios Conciliares, en que se prueba que la ilustración que recibieron los sagrados estudios en este punto y en los demás en el Concilio de Trento, en todo el mundo, se deba en la mayor parte a los Españoles: traducido del que escribió el Abate Lampillas. Madrid... (33)

14. Gènova ? (...):

Algunes poesies italianes.(34)

La Iosephi Peramasii vitae synopsis, que M. Batllori, (35) seguint a L. Frías, creu poder atribuir a Llampillas, opinem que és per les raons que hem exposat en altre lloc, (36) del germà, també jesuïta, de Josep Manuel Peramàs, Ignasi.

Jaume González-Agàpito

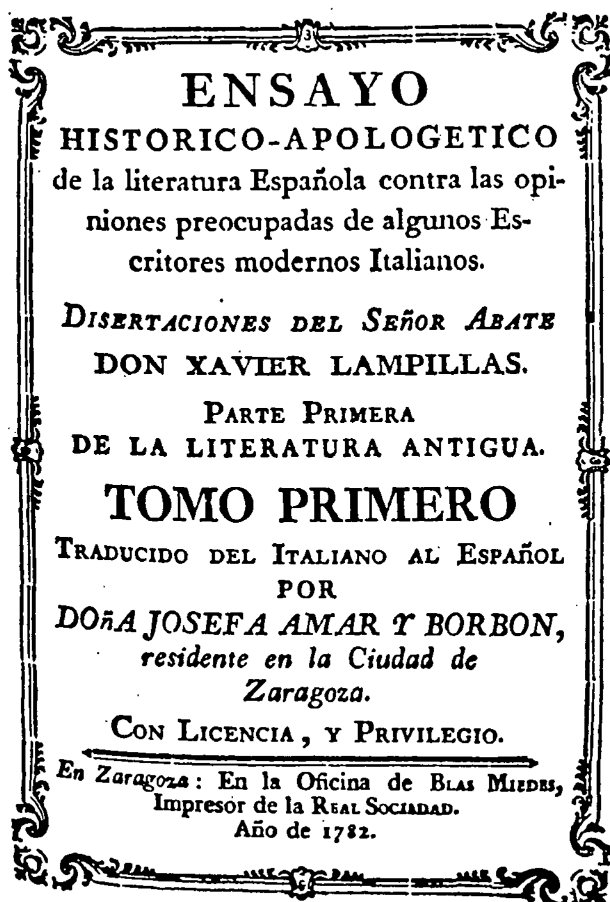
SAGGIO
STORICO-APOLOGETICO
DELLA
LETTERATURA SPAGNUOLA
Contro le pregiudicate opinioni di alcuni moderni Scrittori Italiani.
DISSERTAZIONI
DEL SIGNOR ABATE
D. SAVERIO
LAMPILLAS
PARTE I.
DELLA LETTERATURA ANTICA
TOMO I.

GENOVA MDCCLXXVIII.
PRESSO FELICE REPETTO IN CANNETO
Con licenza de' Superiori.

SAGGIO
STORICO-APOLOGETICO
DELLA
LETTERATURA SPAGNUOLA
Contro le pregiudicate opinioni di alcuni moderni Scrittori Italiani.
DISSERTAZIONI
DEL SIGNOR ABATE
D. SAVERIO
LAMPILLAS
PARTE II.
DELLA LETTERATURA MODERNA
TOMO I.

GENOVA MDCCLXXIX.
PRESSO FELICE REPETTO IN CANNETO
Con licenza de' Superiori.

ENSAYO
HISTORICO-APOLOGETICO
de la literatura Española contra las opiniones preocupadas de algunos Escritores modernos Italianos.
DISERTACIONES DEL SEÑOR ABATE
DON XAVIER LAMPILLAS.
PARTE PRIMERA
DE LA LITERATURA ANTIGUA.
TOMO PRIMERO
TRADUCIDO DEL ITALIANO AL ESPAÑOL
POR
DOñA JOSEFA AMAR Y BORBON,
residente en la Ciudad de Zaragoza.
CON LICENCIA, Y PRIVILEGIO.
En Zaragoza: En la Oficina de BLAS MIEDES, Impresor de la REAL SOCIEDAD.
Año de 1782.

RISPOSTA
DELL'ABATE
SAVERIO LAMPILLAS
ALLA LETTERA SCRITTAGLI
DALL'ABATE
SAVERIO BETTINELLI
SOPRA IL TOMO I. DELLA PARTE II.
DEL SAGGIO STORICO APOLOGETICO
DELLA LETTERATURA SPAGNUOLA
E PUBBLICATA NEL TOMO XIX. DEL NUOVO GIORNALE DI MODENA.

GENOVA, M.DCC. LXXX.
PRESSO FELICE REPETTO,
Con licenza de' Superiori.

(1) En el vol.13, fol.224 r. del Llibre de Baptismes de la Basílica parroquial de Santa Maria, servat en el Museu Arxiu de la mateixa, i en el nº 384 llegim: (al marge)"Cerdà i Llempillas" / "Al primer de Dbre. de mil setcens tranta y hu, fonch Batejat en les fons Baptismals de la Igl. Par. de Sta. Maria de Mataró Bisbat de Barna. per mi lo Rt. Dr. Pasqual Bellsolell prere. y Vicari de dita Igl. Franco. Onofre, Andreu, Fausto, Joan, Joseph, Rafel y Anton; fill llegitim y n. de Dn. Joseph de Cerdà y Guell. y de Dna. Antonia de Cerdà, y Llempillas Conjuges; Padrins Dn. Onofre de Somdedeu y de Todà y (cancel.lat: Dna) Raimunda Oliva".

La inversió dels cognoms, ja advertida per U,M. en la Nota Biográfica-Crítica del ilustre mataronés P. Francisco Javier Llampillas S.J., publicada por el Semanario de Mataró en el 1º de diciembre de 1.894, Mataró, Tipografía de Feliciano Horta, Calle de Argentona, 29, 1.895, "debió tener por fundamento algún pacto de la escritura de capítulos matrimoniales de sus padres en razón de ser su madre la Sra. Pubilla Llampillas, como en algún documento nos parece recordar que se le nombra". (ibid.p.7).

La data del naixement sembla que fou el mateix 1er. de desembre, cfr.Carlos SOMMERVOGEL-Augustin et Aloys de BECKER-Auguste CARAYON-Pierre BLIARD-Ernest M.RIVIÈRE, Bibliothèque de la Compagnie de Jésus, Bruxelles-Paris-Toulouse, 1.810-1.930, vol.IV, col.1.873; i l'esmentat U.M. ibid., p.3

(2) Cfr. Carlos SOMMERVOGEL, etc., o.c., ibid.

(3) Josep Manuel Peramàs va néixer a Mataró, el 17 de març de 1.732, en la llar de Rafael Peramàs Vilapura i Maria Teresa Guarro. Entrà al noviciat jesuític de Tarragona el 13 de novembre de 1.745. Sobre aquest remarcable mataroní del segle XVIII, cfr. el nostre treball La concepció de l'estat en el "De administratione guaranica comparate ad Rempublicam Platonis Commentarius" de Josep Manuel Peramàs (1.732-1.793). Contribució a la història de les idees polítiques a Catalunya, en curs de publicació.

(4) Cfr. l'obra darrerament esmentada, passim.

(5) Prestigiós centre educatiu barceloní que prengué el seu nom de la família Cordelles que tenia sobre ell dret de patronat. Alexandre de Cordelles i d'Oms, en 1.604, n'oferí la direcció als jesuítes, els quals no l'acceptaren fins el 1.635 i no en prengueren possessió fins, un cop acabada la Guerra dels Segadors, el 1.662. El regia una comunitat de jesuites amb certa independència de la casa veïna de Betlem (l'actual parròquia del mateix nom en la Rambla dels Estudis). Disset professors, a més

d'alguns seglars per a l'ensenyament de la dansa, música i esgrima, impartien lliçons de gramàtica, retòrica, filosofia, matemàtiques, història, geografia i francès. Es devingué el lloc obligat per a la formació de les classes privilegiades de Catalunya i d'aquí el seu nom de Real Colegio de Nobles. Expulsats els jesuítes, en 1.767 la direcció del centre passà a mans dels professors del Seminari Conciliar de Barcelona, posteriorment a la de particulars i, en plena decadència, fou dissolt en 1.773 i convertit en caserna.

(6) El P. Ignasi CASANOVAS, cfr. Josep Finestres. Estudis biogràfics, Barcelona, 1.932, p.83, diu d'ell: "Fou un dels professors de més anomenada en el Col.legi de Cordelles..." Vegi's també M.BATLLORI, Balmes i Casanovas. Estudis biogràfics i doctrinals, Barcelona, 1.959, p.33.

(7) Cfr. M.BATLLORI, o.c., p.32.

(8) Cfr. la nostra Bibliografia de Mataró: Els clergues del segle XVIII, Mataró, 1.976, pp.104-110, números 69-74.

(9) Cfr. Novísima Recopilación de las Leyes de España. Dividida en XII libros (...) Impresa en Madrid, 1.805, Libro I, Tít. XXVI, Ley III, D.Carlos III. Por pragmática sanción de 2 de abril de 1.767. Extrañamiento de los Regulares de la Compañía de Jesús de todos los dominios de España é Indias, y ocupación de sus temporalidades, Tomo I, pp.181-183.

(10) Cfr. M.BATLLORI, La cultura hispano-italiana de los jesuitas expulsos. Españoles-Hispanoamericanos-Filipinos. 1.767-1.814. Madrid, (1.966), pp. 57-58.

(11) Cfr.Vittorio CIAN, L'immigrazione dei Gesuiti Spagnuoli letterati in Italia, a "Memorie della Reale Accademia delle Scienze di Torino", Serie Seconda, Tomo XLX, Scienze morali, storiche e filologiche, Torino 1.896, pp. 4 ss.

(12) Havia desembarcat en l'illa cap a la fi del mes d'abril del 1.755. En l'assemblea reunida el 15 de juliol del mateix any a S. Antonio di Casabianca fou proclamat general en cap. Catorze mesos més tard, proposà a la Consulta di Corte una constitució que fou aprovada el 18 de novembre del 1.756 i que, amb algunes modificacions, fou durant catorze anys la de "l'Estat Lliure de Còrsega". Gènova mantenia, però en l'illa algunes places fortificades que, desatenent una proposta de Paoli el 1.761, es refusà a desmantelar i reconèixer així l'estar cors. En 1.764, Gènova demana l'ajut de França per a conservar les seves posicions i signa amb ella el Tractat de Compiègne, que preveu l'establiment de tropes franceses a l'illa. Després de la conquesta de l'illa de Capraia ocupada pels genovesos, per part dels corsos (1.767) i de l'arribada

dels jesuïtes espanyols, Gènova signa amb França el Tractat de Versailles (15 de maig de 1.768) pel que cedeix a la Cort de Paris tots els seus drets sobre Còrsega. Des d'aquest moment la vida de l'Estat Lliure de Còrsega es fa més difícil. Després d'una victòria efímera sobre els francesos en la batalla de Borgo, el petit estat sucumbeix davant la gran potència en la de Pontenuovo (10 de maig de 1.769), Paoli surt de Còrsega cap a Anglaterra i l'illa cau sota la dominació efectiva de França. El mateix any, neix a Aiaccio Napolione Buonaparte.

(13) Cfr. Josep Mª PELLICER y PAGÈS, Estudios histórico-arqueológicos sobre Iluro, antigua ciudad de la España tarraconense, región Layetana, Mataró, 1.887, p.498.

(14) Cfr. Clementis XIV, Epistulae et Brevia selectiora, edició Theiner, Paris, 1.852; G.C.CORDARA, De suppresione Societatis Jesu commentarii, manuscrit, Archivium Historicum Societatis Jesu Roma; Íd. De suis ac suorum rebus usque ad occasum Societatis Jesu commentarii, manuscrit, ibid, G.ALBERTOTTI, Lettere di G.C.Cordara a Fr.Cancellieri, 1.772-1.785, Modena, 1.912.

(15) Citada per V.CIAN, o.c., p.62, nota 2.

(16) Girolamo Tiraboschi neix a Bergamo el 18 de desembre del 1.731, pocs dies, doncs, després de Llampillas. Entra a la Companyia de Jesús el 25 d'octubre del 1.746. Posteriorment, resideix a Milà al Col.legi Brera, on és professor i bibliotecari. Aquesta darrera ocupació condiciona la seva existència posterior i la seva producció literària, típica d'un erudit setcentista. En 1.770, és nomenat bibliotecari de la Cort de Francesc III d'Este. A la famosa biblioteca de Mòdena, ciutat en la que pràcticament residirà la resta de la seva vida, continua la gloriosa tradició de L.A.Muratori i F.A. Zaccaria. Incrementa notablement els fons de la biblioteca ducal i guanya un gran prestigi com a home de lletres, que transcendeix de Mòdena a tota Itàlia. Mor en aquesta darrera ciutat el 3 de juny del 1.794. Un catàleg de les seves obres impreses, lletres inserides en obres d'altres autors i manuscrites, es pot trobar a les pp. XXI-XXIV del primer tomo de la Storia della letteratura italiana, Venècia, 1.795. En el mateix lloc i a les pp. VI-VII-XVII es pot trobar una breu biografia de Girolamo Tiraboschi en forma de "Lettera dell'Ab. Carlo Ciocchi, Bibliotecario di S.A.S. il sig.Duca di Modena, al dottissimo signor abate Francescantonio Zaccaria, riguardante alcune più importanti notizie della Vita e dell'Opere del chiarissimo sig. cavaliere Abate Girolamo Tiraboschi..."

(17) Després d'aquesta primera edició modenesa (per la Società Tipogràfica en 4art., 9 toms dividits en 13 volums), publicà en els anys 1.787-1.793 la segona edició a Mòdena mateix, que pels nombrosos acreixements, correccions i índexs afegits fa text: Storia della letteratura italiana del Cavaliere Abate

Girolamo Tiraboschi, Consigliere di S.A.S. il Signor Duca di Modena, Presidente della Ducal Biblioteca e della Galleria delle Medaglie, e Professore Onorario nell'Università della stessa Città (...) Seconda edizione modenese riveduta, corretta ed accresciuta dall'autore (...) Modena, presso la Società tipografica, MD CCLXXXVII, 8 toms en 15 volums, més un altre amb els índexs. Al mateix segle XVIII s'estamparen altres edicions a Florència, Nàpols, Roma i Venècia.

(18) Concretament l'afirmació de l'autor de la Storia della letteratura italiana, en la "Dissertazione preliminare, sull'origine del decadimento delle Scienze", del tom II, edició vèneta de 1.795 pp. 26-27: "A ciò concorse ancora, come osserva un colto e ignegnoso moderno scrittore (Entusiasmo p.304) il dominio che gli Spagnoli avevano allora in Italia. Questa ingegnosa nazione che sembra, direi quasi, per effetto di clima portata naturalmente alle sottigliezze, e che perciò ha avuti tanti famosi scolastici, e si pochi celebri oratori e poeti, signoreggianave allora una gran parte: i loro libri si spargevano facilmente, il loro gusto si comunicava; e come sembra che i sudditi facilmente si vestano delle inclinazioni e de'costumi de'loro signori, gl'Italiani divennero, per così dire, spagnuoli.", provocà l'indignació de F.X. Llampillas i l'estimulà poderosament a plasmar l'apologia de les lletres hispanes. La petita història de la polèmica i dels seus protagonistes així com l'anàlisi de les motivacions que la condicionaren, la deixem per a una altra ocasió.

(19) Per la descripció bibliogràfica de les obres en llurs diverses edicions cfr. la ja citada: Jaume GONZÁLEZ-AGÀPITO, Bibliografia de Mataró: Els clergues del segle XVIII, Mataró, 1.976, nn. 69-89, pp. 103-136.

(20) Cfr. Ibid. nº69, p. 104.

(21) Ibid. nº 70, pp. 106-107. Ibid. nº 71, p. 106.

(22) Ibid. nº 72, p. 107.

(23) Ibid. nº 73, p. 108.

(24) Ibid. nº 74, pp. 108-110

(25) Ibid. nº 88, p. 136

(26) Ibid. nº 75, pp.110-114. Altres edicions nn. 76-79, pp. 114-127.

(27) *Ibid*. nº 80, pp. 127-128

(28) *Ibid*. nn. 81-82, pp. 128, 129 i 131

(29) *Ibid*. nº 83, pp. 130, 131 i 133

(30) *Ibid*. nº 84, pp. 132 i 133-134

(31) *Ibid*. nº 85, pp. 134-135. Sobre l'atribució de l'obra a Llampillas cfr. *ibid*. p. 135.

(32) Aloys Stanislas Litta, jesuïta de la província de Milà, nascut el 12 de novembre de 1.751, entra en el noviciat el 6 de juliol de 1.770. Canonge de Milà en 1.773. Morí a la mateixa ciutat en 1.785. Cfr. Augustin i Aloys de BECKER, *Bibliothèque des écrivains de la Compagnie de Jésus* (...) Liège, 1.853-1.871, vol. IV, col. 1.870.

(33) J. GONZÁLEZ-AGÀPITO, *Bibliografia de Mataró* (...) nº 87, p. 136.

(34) *Ibid*. nº 89, p. 136.

(35) *Cfr*. *La cultura Hispano-italiana, de los jesuítas expulsos* (*Cfr*. *supra*), p. 348, 9.

(36) Cfr. Jaume GONZÁLEZ-AGÀPITO, *La concepció de l'estat en el "De administratione quaranica comparate ad Rempublicam Platonis commentarius" de Josep Manuel Peramàs*. (*cfr*.nota 3) *in loco*.

DOCUMENTACIÓ

SOBRE LA GUERRA DEL FRANCÈS.
SEGONA PART

1.815

Relacion de lo ocurrido en la Ciudad de Mataró Principado de Cataluña, en las entradas, y manciones hizieron en ella las tropas Francesas en los años de 1.808 hasta 30 Enero del 1.814

En el medio dia de 11 febrero de 1.808 sé presentaron en Mataró el General en Gefe del Exercito Frances Monsieur Duhesme, y el General de Division Italiana Ml. Lechy mandando unos seis mil hombres de tropa escogida, y bien equipada; el Cavallero Governador de dicha Ciudad Dn. Antonio de Coupigny Duverval, y el Ille. Ayuntamiento, quienes, tuvieron noticia de haver entrado en este Reyno tropas Francesas escrivieron al Exmo. Sr. de Espeleta General de Cataluña para saver que conducta devian guardar en tan critica circunstancia temiendo que una inpensada entrada de tropas Estrangeras podia tener una sinistra intencion; les fué contestado oficialmente por S. Exa. de que in siguiendo las Reales ordenes deverian tratar dichas tropas como amigas, obsequiar sus Gefes, y subministrarles quanto se les ofreciese.

Para obedecer á dichas ordenes (aunque repugnantes) dispusó el Cavallero Governador presentandose en persona, que la casa de Dn. Felix Guarro fuese destinada para el General Duhesme, la de Carbonell para el Gen. Lechy, y que sé diesen decentes alojamientos á la oficialidad y sé repartiese la tropa en las casas particulares; permanecieron estos Generales con sus Divisiones en Mataró hasta las dose del dia 12 en que partieron para Barcelona, sin haver ocurrido cosa particular si unicamente el haver despatchado al anotchecer el Gen.Duhesme á su primer Edecan M. Ordenau para Barcelona quien sé detuvó dos horas dentro la Capital, y al amanecer del dia 12 regresó con el aviso de que podia adelantar el exercito; esta novedad, y algunas inconsequencias sé notaron en las conversaciones de los Generales sobre el motivo, y fines que se proponia su Emperador en la venida de su Exercito en España; pues al paso que decian querian effectuar una expedicion en el Africa, u proteger el trono del Rey de España, sé les observó de que pensavan permanecer en la Capital, estas variedades, parto de la ligeresa francesa, hizieron temer á las personas juiziosas, ser muy siniestras las intenciones de tales huespedes.

A penas sé han ausentado esta Division francesa, que entró en esta Ciudad otra de unos seis mil hombres mandados por el General de Brigada M. Bericrre á quien dió el Cavallero Governador el mismo alojamiento de la casa de Guarro aunque su dueño repugnó en acceptarle; esta Division permaneció

diez dias en Mataró, y sé trasladó despues parte á Barcelona, y parte en los pueblos inmediatos de la Capital.

No bien sé supo en Mataró la perfidia y engaño con que los Franceses sé havian apoderado de las fortalezas de la Ciudadela, Monjuhig y Figueras quando empezó á fermentar el patriotismo en los pechos de los Vecinos de Mataró, y despreciando el miedo que habria podido infundirles el aspecto de las armas Francesas manifestaron con libertad sus ardientes deseos de recuperar la Capital; pero mientras sé disponian para entrar en la execucion del plan que sé adobtase para esta empresa, vieron repentinamente de nuevo ocupada esta Ciudad por otra Division Francesa de sinco mil hombres mandada por el General Chabran, quien fué alojado á la casa de Boét, que llegó en los primeros dias de abril del mismo año 1.808; y permaneció en ella hasta el dia 12 maio del expresado año.

Durante la mancion de la Division de Chabran en la Ciudad, sé pensaron varios medios de acabar con ellos secretamente, sé fomentó con esta mira la desercion, y fué tan feliz el resultado de las medidas que para ello se tomaron, que llegó á ser continua, y aun publica: Chabran no pudo disimular mas: Intentó contenerla con amenazas severas contra sus autores, y mandó sé rotulasen las puertas foraneas de las casas con los nombres y apelidos de sus soldados: todo fué en vano creció la desercion á despecho del General sin que bastasen para impedirla las correrias que mandó hazer al intento por los alrededores de Mataró.

Entretanto los Vecinos de esta Ciudad sé surtieron de escarapelas españolas, armas, y municiones. El Pueblo no podia refrenar los impetus de su efervecencia; y esperava con ancia el dia del rompimiento. La revolución de Valencia, y Aragon, transtornando el plan general de los Franceses fué ocasion del departo de la Division de Chabran de esta.

Apenas sé vió la Ciudad desambarazada de tan odiosa soldadesca aceleró su armamento enarboló el Estandarte Español, y celebró el acto publico de levantamiento con toque de somatén, u, rebato, y dió otras muestras de alegria. El Vecindario desplego apar de su entusiasmo los mas vivos deseos de vengar sus ultrages, y los de la Nacion. Pero un Pueblo por numeroso que sea; puede sin armas, sin diciplina, y sin posicion favorable adquirir ventajas sobre un Exercito aguerrido, y bien armado ?

La Ciudad de Mataró por su situacion topografica no presenta una posicion facil de sostener. sin muros, y con mil avenidas dificiles de guardar sé vió en la alternativa de abandonar su empresa, o, de levantar lexos de ella una linea de defensa. El Castillo, y desfiladero de Mongat, con las alturas de Tiana, y Conreria eran el parage mas á proposito que podia ofrecersele, y asi sé pensó sin demora en destacar allá gente armada.

En seguida á consequencia de una convocatoria, celebrada en Mataró de sus Justicias, y Comisionados de los Pueblos del Partido que quisieron estos tener parte en los primeros actos de libertad. Enviaron á competencia gente esforzada que guarneciese aquellos puntos, mientras Mataró, ocupada en llevar al cabo su patriotismo, tomava las medidas mas energicas para contrarrestar las tentativas del enemigo en el caso que pensase dirigirlas contra ella y su Partido. Sé executaron aqui á un tiempo mil

operaciones, cuya expedicion en circunstancias de sosiego necesitava quizas de un discurso de muchos meses: fué necesaria toda la actividad, y toda la aplicacion del Pueblo para realizar el armamento hasta el punto en que se vió en menos de doce dias.

En medio de la escases de armas, y municiones que padecia la Ciudad habria sido intempestiva, y sumamente imprudente qualquiera demostracion hostil, sino si huviese procurado primero un acopio de ellas por todos los medios imaginables: El resultado fué igual á los esfuerzos: Los comisionados dirigidos á Gerona, Vich, Manresa, y al Governador de Hostalrich para ponerse de acuerdo tocante al envio de gente, y provisiones de guerra, regresaron muy satisfechos de la buena acogida, que devieron al Govierno de aquellas Ciudades, y Castillo, como tambien del zelo, y actividad con que manifestaron iban á tomar parte en las glorias de Mataró.

Mientras sé acopiavan en ella armas, y municiones y reuniendo Paysanos de todas partes sé recogian de sus Vecinos gruesas cantidades de plomo, y fierro; sé formava un alistamiento de jovenes para mientras durase la guerra y travajava todo el Mundo con calor, y placer, ocupandose sin distincion de Personas, edad, ni sexo en la fabricacion de balas, y cartuchos, y en otros servicios conducentes al buen exito dela empresa. Pero el Enemigo era poderoso, y formidable, y si derrotado en numero de unos tres mil hombres en el Bruch acavava de huir vergonzosamente á la vista de quareinta Paysanos, havia tambien seguido con igual fuerza su marcha por el Pueblo de Arbos, sacrificando edificios, y vecindario á su barbaridad. De otra parte era muy probable sé empeñase enforzar y desbaratar la linea de Mongat para sorpendrer á Gerona, y subsanar de este modo su descuido en guarnecerla quando, al entrar en el Reyno, pasó por allá: Asi que tanto el caracter del Enemigo como sus planes estrechavan à los Mataronenses à redoblar sus medidas de defensa, y seguridad.

Con esta mira sé armaron tres faluchos con un cañon de á quatro, y otros con mosquetes, y trabucos, paraque formando con la media galera de S.Feliu, y un mistico una esquadrilla defiendesen por la parte del Mar la linea de Mongat; mientras esta por el frente estaba al abrigo del Castillo, y de dos cañones de grueso calibre, que transportados de Mataró sé havian colocado al pie de la subida del desfiladero.

Para asegurar mas su defensa sé despatcharon por el mismo tiempo dos faluchos con comisionados al General de Mallorca, y al primer Buque Ingles que sé encontrase en el Mediterraneo. El obgeto de esta comision era darles noticia del levantamiento de esta parte de costa, y pedir tropas al primero; y al segundo armas, y otros auxilios de guerra. El General de Mallorca sé negó á aquella solicitud, pretextando, el escaso numero de tropas que tenia en la Isla, y el Inglés contestó atenta, y cortesanamente que daria parte de todo á su Corte.

Sin embargo del entusiasmo de la guarnicion de Mongat, y su linea sé echava de ver que esta no era tan inpenetrable que pudiese resistir al enemigo, si atacaba con todas las fuerzas de que podia disponer. Por esto sé levantó una segunda

linea á la entrada de esta Ciudad, guarnecida con cañones de todo calibre. Pero aunque lo llano y dilatado de ella ofrecia poca seguridad, no dexaba de inspirar alguna esperanza de resistencia, por el calor, y actividad con que el Pueblo travajava en su levantamiento.

Noticioso sin duda el Enemigo de este armamento de Mongat y sus inmediaciones quizó reconocer aquellos puntos en el dia 13 de junio: á este efecto hizó su salida de Barcelona en numero de dos mil infantes con quinientos Caballos, y dos piezas de artilleria, desde luego probó desbaratar la linea, pero en quanto halló resistencia sé retiró con un cañon desmontado y alguna otra perdida.

Al amanecer del inmediato diez, y seis salió otra vez contra la misma linea con un grueso de siete mil infantes, y ocho cientos Caballos, y quatro cañones de batir; la lucha fué obstinada por una, y otra parte; peró àpesar del valor, y entusiasmo de los Paysanos no pudo menos que sentirse con suma desventaja de nuestra parte la excesiva superioridad del Enemigo.

Al mismo tiempo la esquadrilla tubó que alejarse de la costa, porque empezava á padecer algun descalabro por los cañones de batir de los Franceses, en medio de la mayor imposibilidad de ofender con su artilleria de inferior calibre: assi que quedando indefenso el flanco siguiendo, y sumamente endeble el derecho por falta de gente pudieron los Enemigos forzar por este el paso, y apoderarse del Castillo, y posiciones de Mongat.

Sé presentaron estos á la vista de Mataró á las dos de la tarde del mismo dia: apenas llegados á la Riera de Argentona sé formaron à lo largo de ella; sé dividieron en quatro columnas, ocupando las tres carreteras, y playa del Mar. El toque de someten, o, rebato que no havia cesado en todo el dia les dió á conocer que los Mataroneses estaban decididos á disputarles la entrada en la Ciudad. Dirigen la Artilleria que tenian en su derecha contra la torre de la Iglesia Maior sin causarle ningun daño. Hacen por la misma parte mil evoluciones contrarias para engañar á este Vecindario, y consiguen ocultarle su fuerza à favor dela alameda de la misma Riera; pero no sé resuelven á adelantar un paso sin convidarlo primero con promesas de amistad enviando succesivamente tres parlamentarios.

Pero un Pueblo que solo sé conducia por el amor á la Patria, y á su Rey, sin conocimientos del arte de la guerra, podia menos de reconocer en los tres parlamentarios otros tantos satelites del tirano que odiaba ? le era facil contenerse, quando en medio de su efervecencia havia crehido ser muy corto el numero de los Enemigos ? fueron desechados los tres. Lechy General de Division lleno de despecho la pone en movimiento. al paso que iban adelantando sé les hizó un fuego vivisimo desde la segunda linea, pero recargando la mayor fuerza por la playa del Mar atacaron con furor la bateria, que estava á la izquierda, y lograron apoderarse de ella con mucha perdida. Entre tanto las tres otras colunas casi á un tiempo, tocando á deguello disparando por compañias, y matando á quanto sé les presentava adelante. sé vieron en un instante arder casi todos los edificios

que hay extra muros, los primeros de los arrabales, y dos barcos grandes, que habia en la playa todo amenazava la ultima ruina, pareciendo el Cielo mismo haver tomado un aspecto lugubre. Estava decretado el exterminio de sus Ciudadanos, y sé habria tal vez llevado á efecto, si un hombre benemerito de la Patria arrostrando peligros no se huviese interesado por sus paisanos: Consiguió la cesacion del incendio, y del deguello de gentes; pero no pudo detener el saqueo.

Sellaron su entrada con la accion mas inhumana que puede imaginarse. Pegaron fuego á la fabrica de la Viuda Chicola en ocasion en que dentro estava una Muger rezando rodeada de tres infanticos: conoce la miserable el peligro que la amenaza á ella, y á sus hijuelos, y procura evitarlo con la fuga; per la fiera soldadesca impidiendoles á bayonetazos la salida, sé complace en verles victimas de las llamas.

Conocieron tarde los Mataroneses su engaño algunos pudieron salvarse con la fuga del inminente peligro en que estaban, mientras la maior parte metidos en sus casas aguardaban temblando la ignominia, la desnudez, la muerte. Pero en medio de tantos desastres no faltaron espiritus decididos, intrepidos, y superiores á tan espantosa situacion que quisieron sellar con su sangre el deber que impone la Patria, no amilanandolos el numero formidable de Enemigos, ni la vista de la Esposa, é hijos. Incensibles á toda afeccion que no tuviese por objeto la Patria hisieron fuego desde sus casas contra una coluna entera, llegando no pocos á luchar á brazo partido con ellos antes de ser victimas de su furor.

El Enemigo desplego las pasiones mas desoladoras corria la licencia apar del furor poniendo igualmente sus manos viles en lo sagrado, que en lo profano, y haziendo presa de su obcenidad á casadas, y solteras. No basto el asilo de la virtud é inocencia para infundirles aquel temor Santo que ha acobardado mas de una vez á corazones inveterados en la impiedad, y desenfreno de las pasiones. La tradicion trasladará à la posteridad los horrores que no acierta á confiar al papel nuestra imaginacion perturbada, debiendo bastar para ultima pincelada de tan tetrica pintura el saber que probó Mataró toda la barbarie de un Enemigo vencedor, orgulloso, y desnaturalizado.

El resultado de esta tarde de luto fueron incendios, atropellamientos, violencias, profanaciones de templos mas de tres cientas muertes de patriotas y el pillage en valor de mas de un millon de pessos fuertes, sin comprehender en este calculo un crecido numero de casas incendiadas, ni el de Paysanos que dentro del mar murieron de espanto.

Tales fueron los efectos de una empresa digna de mejor suerte. Mientras permanecieron los Enemigos en Mataró sé pudó rastrear su proyecto de dirigirse á Gerona: sé dió con anticipacion aviso á dicha Ciudad, y pasaron muchos Vecinos de Mataró à tomar parte en su vigorosa defensa á su retirada de aquella Ciudad, sé detuvó en esta el Enemigo tres dias cometiendo sus acostumbradas tropelias exigió una exhorbitante contribucion amenazando de nuevo el incendio, y saqueo de esta Ciudad.

A principios de Julio inmediato fué de nuevo invadida por la Division de Chabran en numero de quatro mil hombres que venian á rehacerse de la derrota que acababa de padecer en el Vallés. sé detuvó como unos nueve dias, al cabo de los quales sé le unió otra de seis mil hombres al mando de Duhesme y juntas se dirigieron contra Gerona. En estos dias cometieron mil extorciones para infundir terror al Pueblo; pero este desprecio sus amenazas, y prosiguió secretamente en coadyuvar á las disposiciones hostiles que sé tomaban en el Principado para ofenderles. Vió logradas sus tentativas, sin otra desgracia que la muerte de un paysano, que fué arcabuceado por haver sido cogido con arma.

Asi es que de acuerdo con la Ciudad causaron mucho daño al Enemigo varias partidas de somatenes apostados à distancia de tres quartos de hora de ella, mientras le disputaban el paso de Caldes de Estrach dos Fregatas Inglesas, la media Galera de S. Felio, y tres faluchas fondeadas á medio tiro de metralla.

Esta esquadrilla dió iguales pruevas de amor á la causa publica, y de Odio al tirano, y á sus satelites, quando huyendo estos vergonzosamente de los campos de Gerona sé asomaron de nuevo á la costa para pasar á Barcelona. La Junta de Gerona por un acto de buena correspondencia habia comunicado con anticipacion à la de Mataró los movimientos de retirada que sé observaron en el Enemigo el dia antes de verificarla: con este previo aviso abandonaron los Vecinos y habitantes de Mataró sus hogares; resolucion arriesgada, pero util entonces, con la que sé vió obligado el enemigo à no detenerse mas en ella, que lo preciso para repararse algun tanto de las penalidades del camino, y estacion; pero al salir fué terriblemente ofendido de la misma esquadrilla, que le tubó à tiro de cañon.

Esta jornada le costó muy cara, porque habiendo salido en numero de mas de diez mil hombres con un grueso tren de artilleria no volvieron à Barcelona sino unos quatro mil desechos, estropeados, sin artilleria, ni equipaje.

En la mañana del dia 29 Enero de 1.809 sé presentó y sorprendió esta Ciudad el General Lechy con una Division de 6 mil hombres. cinco mil infantes, y mil cavallos que vinieron por la parte del Vallés su intento fué apoderarse de todos los comestibles que havia en Mataró, en effecto permanecian quinse dias, y en ellos atropellaron de tal modo á los habitantes que fué preciso por ausencia de las Autoridades formar una Junta con el nombre de Benefica, la que fué autorisada por la de Provincia à fin de atender á las injustas demandas de tan barbaro General, quien dexó à esta Ciudad sin provisiones por haverse llevado à Barcelona el trigo, cevada, arros, pesca salada, y demas que halló existente causando un inponderable daño à la Poblacion.

En el mes de junio del 1.810 en una misma semana dos vezes sorprendió el enemigo esta Ciudad la primera con mil hombres, su intentó era llevarse el caudal que existia en casa Dn. Antonio Peradejordi que consistia en 12 mil pessos destinado para nuestras tropas; pero no lograron su intento porque con

astusia sé sacaron de la casa, y fueron embarcados en una Fregata Inglesa que havia fondeada en esta playa.

La segunda venida fué con tres mil hombres mandados por el General Verdier quién sé detuvó una notche, y partió à la mañana siguiente para Gerona.

En los primeros dias de Marzo del año 1.811 llegó en esta Ciudad una Division de quatro mil franceses procedentes de la parte de Gerona mandados por el General Doumulin fué tan furiosa su entrada por los gritos de la soldadesca, y precipitacion de la Cavalleria à galope, que las gentes atemorisadas sé enserraron en sus casas asegurandose de serrar las puertas, balcones, y ventanas sin que nadie sé atreviese ha salir à la calle. Formose la cavalleria frente la casa de la Ciudad, u, Consistorial, y el General con muy alta voz dijó de que si dentro media hora no sé presentavan los Magistrados daria orden para incendiar, y saquear la Ciudad lo que ohido por el Cura Parroco, y por Dn. Felix Guarro cuia casa no es muy distante de la consistorial, para detener el furor del General resolvieron salir al balcon i sé interpusieron à favor de los Vecinos de ella, al pronto les mandó prender el expresado General, y les intimo que queria exigir una contribucion de ochenta mil pessos; le manifestaron los dos expressados sugetos ser impossible maiormente por haver ya sufrido esta Ciudad el horroroso saqueo del 16 junio 1808 que darian providencias, y que verian la partida que podria recogerse.

A las tres horas de la tarde del mismo dia pidió el expresado General Dumoulin que partida sé havia recogido, y por haverle respondido que solo sé havian podido juntar unos tres mil pessos fuertes entró en tal colera que inmediatamente hizó apresar treinta sugetos los mas visibles de la Ciudad, entre ellos al Cura Parroco, y à Dn. Felix Guarro, y dió orden para que fueren conducidos à Francia, y entre ellos sé hallava Dn. Salvador Serra de 66 años de edad maiordomo de proprios à quien pidió el dinero existente en arcas, y por no haver presentado mas que una modica partida en calderilla, le hizó atar para ahorcarle en uno de los arboles de la calle llamada la Riera, de cuio susto murió aquel venerable anciano.

Visto el lance tan horroroso sé prestaron las personas visibles de la Ciudad, y para libertar à los 30 presos, y al infeliz Serra firmaron una obligacion de onse mil pessos à favor del General con la expresa condicion de entregar la partida en Gerona al primer dia del proximo mes de Abril.

En el discurso del año 1.811 fué esta Ciudad varias veses sorprendida de las tropas Francesas, que sé hallavan en Barcelona para la exaccion de las insoportables que des de la Capital intimavan à estos Vecinos.

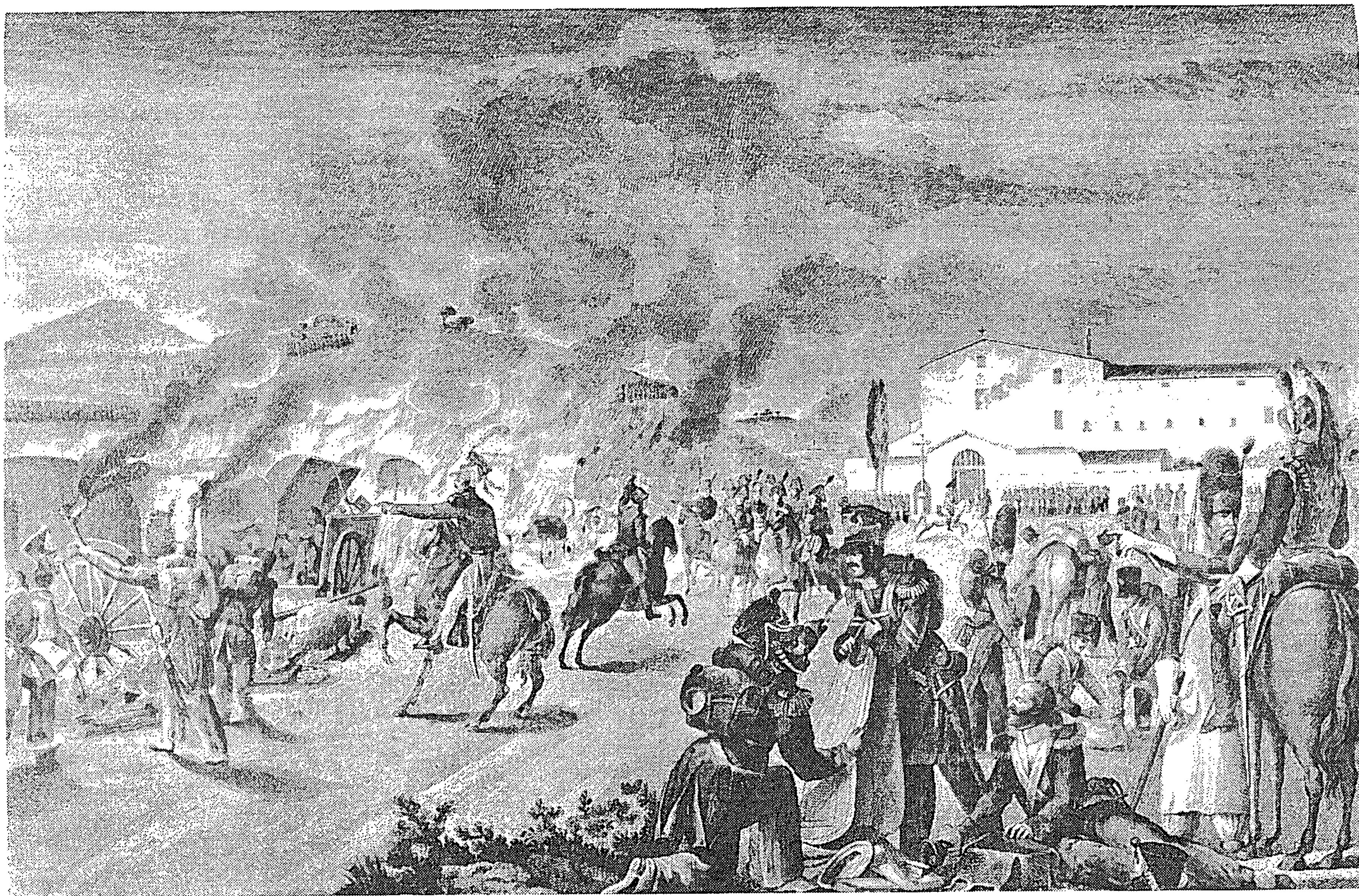
Por fin en 29 Enero de 1.812 sé presentó en esta Ciudad el General Lamargue con una Division Francesa de 6 mil hombres procedentes de Gerona con tan vivas pretensiones, y desmedido furor que haviendoseles opuesto los Magistrados de la Ciudad à sus iniquas peticiones con el latigo en la mano maltrató à latigazos à algunos de los Sres. Regidores; permaneció

dicho General en esta Ciudad algunos dias; hizó construhir à expensas de la misma, y de los Pueblos Vecinos un fuerte sobre una altura que domina la Ciudad, y en donde sé halla el Convento de P.P. Caputchinos, de que sé valió para dicho effecto; no menos que de un Molino de la Ciudad; profanó la Iglesia del mismo Convento, y sé fortificó con tres bastiones amen herramientas, buen numero de cañones, y obuses; de suerte que aunque fué atacado varias vezes por nuestras tropas nunca lograron hazerle desocupar, por venirlas en breve sus refuerzos al advertirlo desde la Capital, permanicieron dominando la Ciudad dos años seguidos hasta los ultimos dias de Enero de 1.814 en que por haver ya casi evacuado todo nuestro Reyno de España se ausentaron.

Seria nunca acabar si teniamos que ponderar lo mucho ha sufrido esta Ciudad, y todos sus Vecinos, no menos que los Pueblos de la Comarca en los dos años consecutivos que los Franceses la dominaron, pues los atropellamientos han sido continuos, el gasto y coste del fuerte incalculable, las contribuciones diarias, y desmedidas, el estrago, y ruina de los edificios muy grande, no solo de las balas, y granadas que tirava el fuerte sobre la Ciudad, à la ocasion que venian nuestras tropas sique de la artilleria de los Buques Ingleses que sé acercavan, y tiravan sobre la misma quando era ocupada del enemigo; de suerte que de todos modos sufria la Ciudad, en tanto que al ausentarse nuestras tropas fueron muchos los individuos de esta Ciudad ahorcados arquebuseados, y maltratados, por haverse savido que sé havian prestado en favorecer (como devian) à nuestro exercito.

Es increhible el gozo, y alegria tuvó esta Ciudad, y sé manifestó en el semblante de todos sus habitantes quando al amanezer del dia 30 de Enero de 1.814 sé vió libre del duro cautiverio que sufrió dos años seguidos.

Esta es la relacion que presenta Dn. Felix Antonio Campllonch, y Guarro, en cumplimiento del encargo sé ha servido confiarle el Muy Illustre Ayuntamiento de esta Ciudad de Mataró a los 25 dias del mes de 1.815.

Planella lo inventó y dibujó en Bar.na — Grabado por ... y concluido por J. Coromina año 1822

HORROROSA ESCENA CERCA CALELLA EN 1808.

Irritado Duhesme, General en Gefe del Exercito francès en Cataluña, por haber tenido que levantar vergonzosamente el sitio de Gerona, abandonando cañones, municiones, &c. huye hacia Barcelona por la noche del 17. de Agosto; pero viendose alcanzado por los Miguletes Catalanes al mando de Dn. Fran.co Milans, y de Dn. Juan Claros, quema cerca Calella su coche, bagages, y hasta los carros llenos de heridos, siendo todos victimas de su despecho.

La dedica al Sor. Dn. Juan Reinals, ex Regidor Decano del Ex.mo Ayuntamiento de la ciudad de Barcelona su mas atento servidor José Coromina.

Relació de la Junta del Poble de la Ciutat de Mataró
2 de juny del 1.811

Despues de quatro dias de las mas terribles alarmas
que motivaron la ausencia de los empleados Publicos, y de-
mas obligados à este superior decreto, y en ocasion en que
con la noticia de haber ya pasado de Granollers el Mariscal
y comboy Francés salido de Barcelona, descansaba nuestra
Ciudad con algun sosiego; amanecimos en el dia 30 del mes
pasado, rodeados e invadidos por las tropas Francesas al
mando del General de Vaux.

Sorprendida la Poblacion con este acontecimiento ce
rradas las puertas de las casas sin atreverse las gentes à
salir por las calles, y siendo tan conocido como imminente
el peligro de todos sinó se hubiere acudido à aplacar el ce
ño de aquel General y a contener politicamente la fuerza i-
rresistida, se presentaron el Parroco, y algunos Individuos
de la Junta del Pueblo en la casa de su alojamiento suplican
dole tubiese consideracion à nuestra Ciudad, y habitantes
lo que ofreció prometiendo que ninguno de sus soldados come
teria el menor exceso, y dando à los Adecanes sus ordenes
para otro fin.

Aparentó tener la fuerza de 4.500 soldados pidió o-
tras tantas raciones de carne, pan, y vino, bien que solo
se les distribuyeron la mitad, amenazó que si no se le apron
taba todo inmediatamente daria libertad para buscarselo à
sus tropas, y constituyó a estos buenos Patricios en la pre
cision de acudir à sus demandas, solo en parte cumplidas à
fuerza del mayor cuydado que se tubo asi en aprontar lo me-
nos que fué posible, como en ocultar las existencias que ha
via en las casas, y en los almacenes.

Apenas claró el dia habian las embarcaciones arma-
das en corso rompido el fuego contra los Enemigos que prosi
guieron incesantemente por toda aquella mañana por lo qual
sumamente incomodado dicho General manifestó tener orden de
su Govierno para quemar una casa por cada tiro de cañon à
cuya amenaza se ocurrió con la forzosa suplica, y persuasión
de ser corsarios Ingleses, y buques de guerra los que hacian
el fuego sin conocimiento, ni parte de sus Vezinos.

Por la tarde del proprio dia manifestó que el motivo
de su venida era la comision, y orden expresa del Mariscal
Magdonal para exigir militarmente el cumplimiento de la obli
gacion que el General Dumoulin hizo subscrivir à viva fuerza
à un gran numero de Individuos de la Ciudad en 19 del mes de
Febrero de este año; y precisó à los que se hallaban presen-
tes à seguir las casas de aquellos para que compareciesen à
las consistoriales à las seis horas de dicha tarde, compelien
doles à este acto con la escolta de un oficial 20 Granaderos
que no les dexaron hasta quedar concluida,

Reunidos en otra hora los explicados Individuos que se hallaron en la Ciudad, y los representantes de los que eran ausentes de ella, se presentó el General de Vaux exigiendo imperiosamente el apronto de once mil duros para la insinuada obligacion cuyo original manifestó. Dixo que sino se hacia luego luego la partida pondria cinqüenta hombres en casa de cada uno de los Individuos subscritos en aquel papel que estaria con todas sus tropas de discrecion hasta su entero pago, y que si retardare demasiado sus soldados sabrian encontrarlo con el saqueo de la Ciudad que le seria muy doloroso. A esta demanda acompañada de semejante resolucion, y de tan terribles amenazas se contestó que durante la permanencia de dicho Dumoulin se habian satisfecho mil seiscientos veinte, y cinco duros à cuenta de la obligacion demandada, y se añadió la imposibilidad de su cumplimiento por la situación de la Ciudad por los sacrificios de ella, y por todas aquellas razones que ocurrieron para excusarlo: Peró nada fué suficiente contestando aquel General que no era mas que un executor de las ordenes superiores que no podia alterar, y que no habia arbitrio entre dicho pago à el hazer una Diputacion de dos Individuos al General Frances Governador de Barcelona Maurici Mathieu para acordar con el lo conveniente, repitiendo que hasta saber su resultado tendria las tropas a discrecion de la Ciudad.

No fué esta proposicion menos repugnante que la primera se tubo a la vista la prision de varias Personas de diferentes Pueblos detenidos en la Ciudadela de Barcelona por los Franceses segun su actual sistema en razon de los pagos que exigen: Debió tenerse igual suerte contra los que hubiesen pasado con la pretendida comision: este paso se hizo sumamente desagradable a todos se conoció la imposibilidad del apronto fueron atendidas las exortaciones de un reparto precipitado, las bayonetas enemigas estaban amenazando, crecia mas, y mas la consternacion de los animos, como el peligro de la Ciudad, y con el lamentable exemplo de la desgraciada Manresa, y tantos Pueblos que por haber sido victimas de las llamas ya no pueden subministrar recursos à la Patria, y propuesto por primer objeto de otros Individuos la preservacion de los recursos para aplicarlos mas oportunamente a nuestra sagrada causa la salvacion de la Ciudad y el menor daño de sus habitantes conforme al superior decreto de V.S. del dia 19 del mes de Marzo de este año se vieron en precision de adaptar todos unanimemente un camino que para desahogarlos de tanto apuro, parece les habrió la Divina Providencia con el ofrecimiento que hizo un buen Patricio de proporcionar la entrega de los nueve mil docientos setenta y cinco duros en Barcelona dentro quinze dias a lo que pudo reducirse al dicho General con anuencia que manifestaba haber despues procurado de dicho Gobernador Maurici Mathieu exigiendo una nueva seguridad, y promesa, à cuyo cumplimiento ha amenazado seria e irremisiblemente inmediato, e inevitable el saqueo el incendio, y la ruina de la Ciudad. Este mismo ha sido el medio conque en esta Ciudad han podido redimirse varios vezinos de Arenys que se vieron antes de ayer conducir presos por igual motivo.

Han sido en estos dias inevitables las exacciones que se han hecho à varios Particulares para acudir a las demandas de manutencion de los invasores y para satisfacer el importe de quatro bueyes subministrados por los Franceses, y mandado pagar por ellos, se ha tenido la mayor diligencia en arrebatar hasta de las manos de los mismos soldados enemigos varios animales alajas, y efectos por ellos robados, habiendo podido à fuerza de pasos, y arriesgadas importunaciones conseguir varios infelizes su recobro: Por fortuna ha podido preservarse el incendio de los Molinos y trigos para el qual se manifestaron resueltos, y con orden expresa à motivo de salir de aqui los recursos de la Ciudad de Tarragona que constan à V.E.: Y se conoció bien claramente que todo el enojo de los Enemigos tenia su origen deste principio por el recentimiento que dieron a conozer, la liberalidad, y patriotismo conque sabe esta Ciudad esmerarse en los insinuados servicios, y demas que convienen à la Patria. Los Individuos que sufrieron tan patrioticos contrastes se glorian de haber salvado las fortunas particulares, la Ciudad toda con el intermedio del poco tiempo que rapidamente los Enemigos corrieron las Villas de Arenys, y Canet, y à pesar de continuar alarmas, y del mas inminente peligro nos esmeramos à porfia en proporcionar con abundancia las raciones de pan, arrós, y bacalao, y azeyte, y demas que convino à nuestros soldados, y somatenes que baxo las ordenes del Cavallero Governador no estubieron ociosamente reunidos en el campamento de Lorita.

Los Enemigos han regresado à Barcelona en esta ultima noche dexando en la presente Ciudad un Capitan y soldados heridos llevandose con bagages otros de ellos, saqueando los Almazenes, y Oficinas de esta Real Administracion de Aduana, con destruccion de sus efectos, libros, y papeles; desbaratando los molinos de la Ciudad, sacando de los Almazenes de la Marina una gran porcion de trigo con ademan de incendiarlo bien que para un diligente, y expuesto manejo pudo conseguirse librarlo del fuego que se pegó à una porcion de barriles de alquitrán colocado junto à el; y repitiendo à su despido las amenazas insinuadas, y la de ahorcar à los obligados si no satisfacia puntualmente en Barcelona otra cantidad en el modo referido.

Esto es lo que ha ocurrido en estos aciagos dias, y esto es lo que en cumplimiento de otro superior decreto de V.E. tenemos el honor de manifestarle no dudando se dignaria mirar con satisfacción, y agrado los procedimientos de estos Vezinos como tambien el que reintegremos juntamente con un reparto equitativo entre los Vezinos el total de los imponderables sacrificios de los particulares en razon de las cantidades subministradas, y demas conque ha podido conseguirse la salvacion de la Ciudad, y el menor daño de todos sus habitantes valiendose al efecto de los medios, y auxilios que convenga para un fin tan notoriamente justo, y debido.

La junta del Pueblo de la Ciudad de Mataró en cumplimiento de su obligacion, y superior decreto dado por V.E. en 19 de Marzo del corriente año dirige la adjunta veridica relacion de lo ocurrido en la invasion de los Enemigos que acaba de padecer esta Ciudad esperando quedará V.E. bien penetrado de la

arregladisima conducta de los Individuos que quedaron en ella sacrificandose arriesgadamente por la salvacion de la misma, y se dignan à aprobar sus procedimientos, y demas que con dicha relacion exponen con un rasgo indubitable de la satisfaccion que constantemente anima sus patrioticos sentimientos.

Dios guarde a V.E. muchos años. Mataró 2 Junio de 1811

Exmo.Sr. = B.L.M. de V.E. =
Don Pablo Sanmarti Pbro. y Economo = Raymundo de Bedruna = Jayme Ferrér = Joseph Fontanilla = Joseph Roca = Joseph Pabét = Francisco Planas = Juan Terner = Joan Bautista Albanéll.

Document compromís dels habitants de Mataró portats a Barcelona com a ostatges en garantia dels pactes entre la Ciutat i l'exèrcit francès.

Les soussignés tous habitants de la Ville de Mataró conduits par la force armée a Barcelone, pour regler l'affaire des contributions et requisitions, promettent et s'engagent envers le Gouvernement Français a Barcelone à ne sortir de la Ville jusqu'a ce que tout soit termine et definitivement arrangé soit pour la Ville de Mataró, soit relativement aux contributions et requisitions que les Individus arretés pourraient devoir a Mataró et aux Commisionées oú ils auraient des propriétés. Fait et signé a Barcelone le trente Aout dix huit cent treize.

(Signatures de)

Cayetano Froxas
Pere Artigas
Felix Falguera
Pere Martí y Arqué
Joseph Anton Migliaresi
José Lloberas tendero
Pablo Peramàs
Gaspar Simon
Antonio Ros

Joseph Fabregas
Joan Palau Anglada
Joaquin Riera
Joseph Francisco Llauder
J.Antonio Lletjos
Juan Baptista Coll
Joseph Casamitjana y Corral
Pedro Parera
Joseph Antonio Palau

DOCUMENTS REFERENTS A LA GUERRA DEL FRANCÈS

En la Ciudad de Mataró, en el día quatro de Diciembre del año mil ocho cientos y diez, convocados los Cuerpos que componen dicha Población, el Clero Secular y Regular, la Nobleza y Pueblo, visto el extremo apuro en que dexó decretadas en esta en 29 Noviembre del corriente, el General Francés Mauricio Mathieu, y repitió de palabra al haver regresado à Barcelona si no se le satisfacía la crecida contribución de cien mil duros que havia impuesto, y atendido la imposibilidad no solo de verificar este pago, si que también de eludir las amenazas indicadas por ser un País habierto suplicó encarecidamente y repetidas vezes con consentimiento y anuencia de las Juntas de Gobierno y Militar y del Muy Iltre.Ayuntamiento a los Sres.Dr.Dn.Pablo Sanmartí, Ecónomo de la Parroquial, y Sr.Dn.Felix Campllonch y Guarro, que se dignasen acceptar la Comision de tratar con dicho Sr. Genl. verbalmente sobre el modo con que podría minorarse dicha contribución y lograrse la livertad de los Ciudadanos, que se llebó en rehenes por no haversele satisfecho la cantidad pedida. Los ruegos de los mencionados Cuerpos, los clamores del Pueblo y las lagrimas de las familias de los vecinos que están presos en la Ciudadela de Barcelona por esta causa, lograron por fin enternecer el bondadoso corazón de los dichos Revdo. Dor.Dn.Pablo Sanmartí y Sr.Dn.Felix Campllonch, y vencer la porfiada resistencia que hacian a un sacrificio, que al paso que conocían que era el unico medio de librar la Ciudad del imminente riesgo de un total saqueo e incendio, consideraban ser muy doloroso por las dificultades que tenían que superar. A impulsos de esta urgente necesidad y perentorio peligro, que no daba tiempo de consultar a la Superioridad, unanimes los arriba referidos Cuerpos, comisionaron a los dichos Rvdo.Dor.Dn.Pablo Sanmartí Ecónomo y Sor.Dn.Felix Campllonch y Guarro, para que trataran con el Sr.General Mauricio Mathieu sobre la rebaxa de la contribución, la livertad de los Presos y la absolución de los castigos amenazados en el Decreto y posteriormente, acordando al mismo tiempo enviar una Diputación al Exmo.Sor.Genal.en Gefe del Exerto.Español dandole parte de la urgencia que les obligó a tomar semejante Providencia, esperando que su Exelia. bien persuadido de la rectitud que la motivó, tendrá a bien aprobarla. Y para que conste donde y quando convenga hago la presente en Mataró à 4 Diciembre 1.810/ Firmado de mano propia, y sellada con el sello de la Iglesia Parroquial. Felipe Neri Miralda, Pbro. Vico. de la misma.

(NO HI HA EL SEGELL, NI LA FIRMA)

El Tente. de Cura de la Ciudad de Mataró abajo firmado.

Certifico: que habiendo acudido en este día a la Casa Rectoral varios Individuos del Clero Secular y Regular, como asimismo de la Noblesa y Pueblo para tratar como a particulares del remedio del extremo apuro en que se hallaba toda esta Población consternada hasta lo sumo después de la invasión de los Enemigos acaecida en veinte y nueve de Noviembre proximo pasado; y saqueo que havían sufrido varias casas del Pueblo, y sobretodo por el justo temor de ser llebadas à efecto las terribles amenazas del enemigo sino se pagaba la crecidíssima contribución de cien mil duros que havía impuesto, para cuya seguridad se llebó en rehenes a doce Individuos, acordaron comisionar al Revdo.Dor.Dn.Pablo Sanmartí y a Dn.Felix Campllonch y Guarro para pasar a la Ciudad de Barcelona y agenciar allí como a particulares todo quanto fuese necesario para lograr el deseado e interesante objeto de redimir a dichos Individuos, minorar quanto se pudiese la contribución, y salvar à la Patria de las amenazas de los Enemigos; y que dichos dos Beneméritos sujetos que justamente merecen toda la estimación y confianza del Pueblo, si bien que por ... vezes resistieron tomar el encargo, conociendo toda su

delicadesa y por otras razones que propuso su laudable caracter, finalmente hicieron el sacrificio de admitirlo, añadiendo este a los muchos que por todos estilos han hecho a la Pátria y al Estado. Y para que conste y sirva de abono a dichos Interesados, doy a su ruego la presente, que firmo y sello con el de esta Parroquial de dicha Ciudad de Mataró a los 18 de Diciembre de 1.810

Felipe Neri Miralda Pbro.Vico. (SIGNAT)

(HI HA EL SEGELL DE LA PARRÒQUIA)

M.A.S.M. - Arxiu del Rector - Fons Ecònom Sanmartí

El primer document és probablement l'esborrany del segon. El transcribim per la data i les diferències.

M.S. i P.

Nosotros abajo firmados prometemos de pagar en el día 1º de Abril de este año poniéndolo en manos de su Exa.Mon Senyor el Coronel General de Dragónes Bargaey D'Millers Gobernador de la alta Catalunya o a su orden la suma de once mil duros, qual suma completará la de cien mil pesetas impuesta a la Ciudad de Mataró por orden del Exmo.Sor.General de Brigada Du Moulier. Mataró 15 Febrero de 1.811.

1 Dr.Pablo Sanmartí Cura
2 Felix Anto.Campllonch y Guarro
3 Antonº Gironella
4 Franco. de Romà
5 Jph. Arquer
6 Desideri Torras y Golorons
7 Pedro Artigas
8 Felix Falguera
9 Franco. Barnés
10 Dr.Jph. Mandri
11 Por Franco. Fururet Jph.Arxé
12 Thomas Colell Pbro.
13 Juan Pablo Puget
14 Magi Bofarull
15 (Por Dn.Franco. de Gomis Pa (blo Puget
16 Franco. Yborra
17 Jayme Cot y Pi
18 Jph. Franco. Llauder
19 Sagismundo Vall por Palaudaries
20 Felix Sala
21 Jph. Anglada
22 Marsal Pujadas
23 J.J. Dorda
24 Juan de Soler y de Palau
25 Jph. Boet
26 Jpha. Marti
27 Cayetano Freixas
28 Jph. Boter
29 Jph. Fábregas
30 Jph. Antº Guañabens
31 Pedro Martir Golorons
32 Theresa Riera
33 Ramon Spà
34 Jph.Antº Peradejordi
35 Jph.Roca
36 Ignasi Monner
37 Jph.Rabet
38 Dr.Pere Pau Camins
39 Por mi Padre Vicente Monner
40 Franca. Vendrell
41 Antonia de Lentisclà
42 Jpha.Vilallonga
43 Antonia Lloberas
44 Jph.Riera
45 Jph.Puig
46 Juan Martí
47 Lloberas
48 Felix Joseph
49 (Per Franco.Lloberas mon (marit Maria Lloberas
50 Pere Pareras
51 Gaspar Ysern
52 Jayme Bosch
53 54 (Per comissió de Dn.Carlos (Sanromà y Salvador Ysart (Jayme Cot y Pi

Los Infros. Atendiendo que en el dia 15 de los corrientes el General de Brigada Francés Du Moulier quando vino a esta Ciudad exigió la contribución de 20 duros y que no habiendo podido hacerla efectiva, pretendió se le diesen a cuenta de la resta que se le quedaba debiendo los fondos de propios de esta Ciudad, que habiendo manifestado el Depositario de ellos Dn. Salvador Franco.Serra, ser una cosa poca lo que existia en caxa según resultó del registro que de ella se hizo, no dando Crédito a esto dicho General lo sentenció a muerte si no hacia efectiva una crecida partida, lo que no siendo posible en el pronto, algunos buenos patricios prometieron hacer efectiva por todo el dia 1º Abril proxº. la suma de once mil duros con la anterior obligación, a cuenta de la qual se le entregó despues la partida de mil setecientos veinte y cinco duros, de modo que se queda debiendo nueve mil doscientos setenta y cinco duros; y ultimamente atendiendo que nosotros no firmamos dicha obligación porque no estabamos presentes en aquella ocasion, y no siendo justo que aquellos que más contribuyeron a la salvación de la Ciudad y a la de la vida de dicho Serra sean unicamente los perjudicados y si que todos los buenos patricios sientan las vexaciones de la Patria. Por tanto prometemos contribuir por un reparto equitativo al pago de la arriba dicha cantidad que se queda debiendo sin efugio alguno. En fe de la que hacemos y firmamos la presente obligación en Mataró a 18 Febrero 1.815.

(NO ESTÀ SIGNAT)   M.A.S.M. Fons Ecònom Sanmartí (Arxiu del Rector)

LA FIRA DE MATARO (1905?)

Les parades a la Rambla. A l'esquerra, darrera un arbre, la Creu de terme i les cases enderrocades l'any 1928. M.A.S.M. - Fotografia: Spà Salarich.

LA FIRA DE MATARO (1905?)

Quincalla, bótes i paraigües davant de Santa Anna. M.A.S.M. - Fotografia: Spà Salarich.

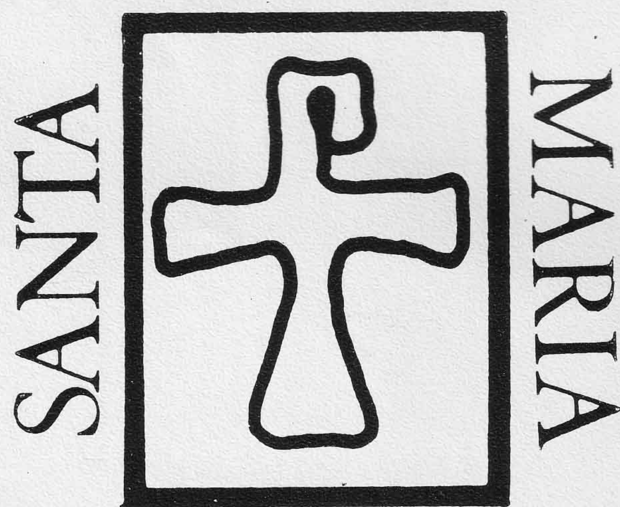
LA FIRA DE MATARO (1905?)

Al final de la Riera, un xarlatà. El quiosc del Canaletes al mig de l'actual carrer de la Muralla de Sant Llorenç. M.A.S.M. - Fotografia: Spà Salarich.

LA FIRA DE MATARO (1905?)

La cantonada del seixanta-cinc, Riera i carrer de Barcelona. M.A.S.M. - Fotografia: Spà Salarich.

MUSEU
ARXIU
SANTA
MARIA
MATARÓ